

FÜZESI ZSUZSA

Beszélgetőkönyv

FÜZESI ZSUZSA

Beszélgetőkönyv

SZERETETRŐL, BARÁTSÁGRÓL,
A HELYES VISELKEDÉSRŐL
ÉS SOK MINDEN MÁSRÓL
KICSIKNEK

URBIS KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2003

Ötödik kiadás

BEKÖSZÖNTŐ

Rendhagyó képeskönyvet tart kezében az olvasó. A mesekönyv és az illemtankönyv keverékét próbáltuk megvalósítani.

Mi BESZÉLGETŐKÖNYVnek neveztük el.

Szándékunk az volt, hogy alkalmat adjunk a szülőknek, a nagyszülőknek, az óvó néniknek arra, hogy a szokásos meseolvasás mellett vagy helyett jóízű beszélgetéseket folytassanak a kisgyerekekkel. Úgy gondoljuk, erre egyre nagyobb szükség lenne, az időnk viszont egyre kevesebb! Ezen szeretnénk segíteni.

Beszélgetni jó, beszélgetni kell, a beszélgetést semmi sem pótolhatja!

Könyvünkben néhol jelezzük: álljunk meg az olvasásban, kötetlenül beszélgessünk tovább! A szöveg bármikor megszakítható, ha a kisgyerek közbekérdez, vagy valamit szeretne elmondani az elhangzottakról. Biztosan sok minden eszébe jut a képekről, a különböző témákkal kapcsolatban. Érdekes ilyenkor a gyerek saját élményeire rákérdezni.

Könyvünk végén azoknak az illemszabályoknak vagy fontos tudnivalóknak a beírására, feljegyzésére is hagytunk helyet, amelyek beszélgetés közben jutottak olvasóink eszébe. Így a kisgyerekeknek saját illemtára is lesz.

Sok-sok kellemes, érdekes és tartalmas beszélgetést kívánunk a Beszélgetőkönyv lapozása, olvasása közben.

Füzesi Zsuzsa

– Unom, unom, unom! –
mondja Kata, és már söpri is félre
a játékeit.

Nézd csak, milyen mérges ké-
pet vág! Közben meg egyáltalán
nem törődik azzal, hogy szakad a
könyv, kitörik a baba keze, a mac-
kó orráról meg leesik a gomb.

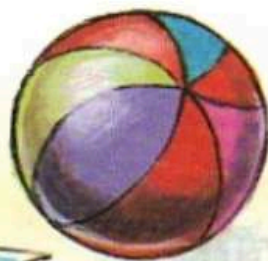
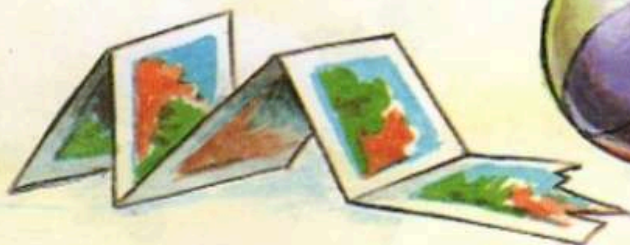
– Nem akarok játszani! Nem
akarok mesét hallgatni! Beszélget-
ni akarok! – kiabálja, az arca egyre
pirosabb, talán még toporzékolni
is kezd!

Jól hallottuk, mit kiabál? – *Akarok?* Talán inkább
úgy kellett volna mondania: – *Beszélgetni szeretnék!* De
mondhatta volna így is: – Légy szíves, beszéljessél ve-
lem! Ez sokkal szebben hangzik! Ugye, te is így gondo-
lod?

Nem illik állandóan azt mondogatni: – Akarom! Nem
illik kiabálni, hisztizni, nem illik követelőzni, nem illik a
játékokat szétdobálni... Ó, mennyi mindent nem illik! ,
Aki így tesz, arra azt mondjuk, nem viselkedik helyesen,
illetemtudóan.

Abban viszont igaza van Katának, hogy beszélgetni
szeretne. Kérhette volna szebben, csendesebben, hiszen
a beszélgetés nagyon jó dolog.

Tudod, mit? Beszéljessünk mi is! [4]

Nézd csak itt a lap alján a képet! Kata mamája egy könyvet tart a kezében. Ha jól megfigyeled, ez a könyv pontosan olyan, amelyet mi nézegetünk most. Nem közönséges könyv ám ez! Nem olyan, mint a többi mesés könyved. Ez a mi beszélgetőkönyvünk.

Szeretnéd tudni, mi az a Beszélgetőkönyv? Elmondom, figyelj szépen! Nem, nem a könyv beszél, hanem mi, miközben lapozgatjuk. Nézd, átpörgetem a lapjait. Mennyi kép van benne! És sok-sok történet. A könyv szereplőivel mindenféle izgalmas, furcsa, néha talán ismerős dolog történik, éppen úgy, mint veled.

A képek mesélnek nekünk, megtanítanak sok érdekes, fontos dologra. Kata mamája is ezért vette elő a Beszélgetőkönyvet. Mindegyik képről eszünkbe jut valami, amiről jóízűt lehet beszélgetni.

Ha elfáradunk, letehetjük, holnap folytathatjuk. Mire a könyv végére érünk, észre sem veszed, már meg is tanultad, mi a jó, mi a helyes vagy helytelen viselkedés, és még sok más tudnivalót is. Nem sorolom tovább, látom a szemedben, kíváncsi lettél! Kezdjük el a beszélgetést, jó?

Lapozzunk egyet! [5]

Kukkantsunk be Mackóékhoz!

Ejnye, mennyire hasonlít ez a kisbocs valakire! Az előző oldalon Kata is pontosan ilyen morcos képet vágott. Biztosan a kismackó is kiabálta, hogy – *unom!* meg *akarom!*, azért ilyen szomorú a mamája. A szétdobált játékok mutatják: itt egy Mackó Kata lakik.

Nézd csak meg a lap alját! Mit láatsz? Igen, Mackó Kata játéakai világgá indultak. Vajon miért?

Elegük lett abból, hogy a kisbocs állandóan dobálja és rongálja őket. Más gazdát keresnek maguknak. A helyükben én is ezt tenném, nem tűrném tovább az ilyen bánásmódot.

Te mit gondolsz, a játékaid jól érzik magukat nálad? Te mindig szépen bánasz velük? Vigyázol rájuk? Este a helyére rakod valamennyit? Ugye, nem szeretnél egy reggel arra ébredni, hogy üres a polcod, mert megszöktek tőled a játékaid, világgá indultak új, jobb gazdát keresni?

Magyarázd meg Mackónak, jobban teszi, ha ezentúl ő is másként bánik a játékaival, vigyáz rájuk, s lefekvés előtt a helyükre rakja őket. Ha így tesz, akkor biztosan jókedvűen ébred reggel. [7]

Nézd csak, Kata felébredt. A szemét kinyitotta, de úgy látszik, nincs kedve felkelni. Heverészne, lustálkodna még egy kicsit.

Segítsünk neki, mondjuk együtt, jó hangosan:

– Álomszuszék, ébredj,
hasadra süt a nap!

Úgy látszik, ez sem segít, a füle botját sem mozgatja. Hívhatnánk akár Lusta Kisasszonynak is. Gondolom, nem örülne az új nevének.

Mutassuk meg neki a túloldali képet!

Milyen vidáman játszanak a nyuszikák! Te is szívesen közéjük állnál, igaz?

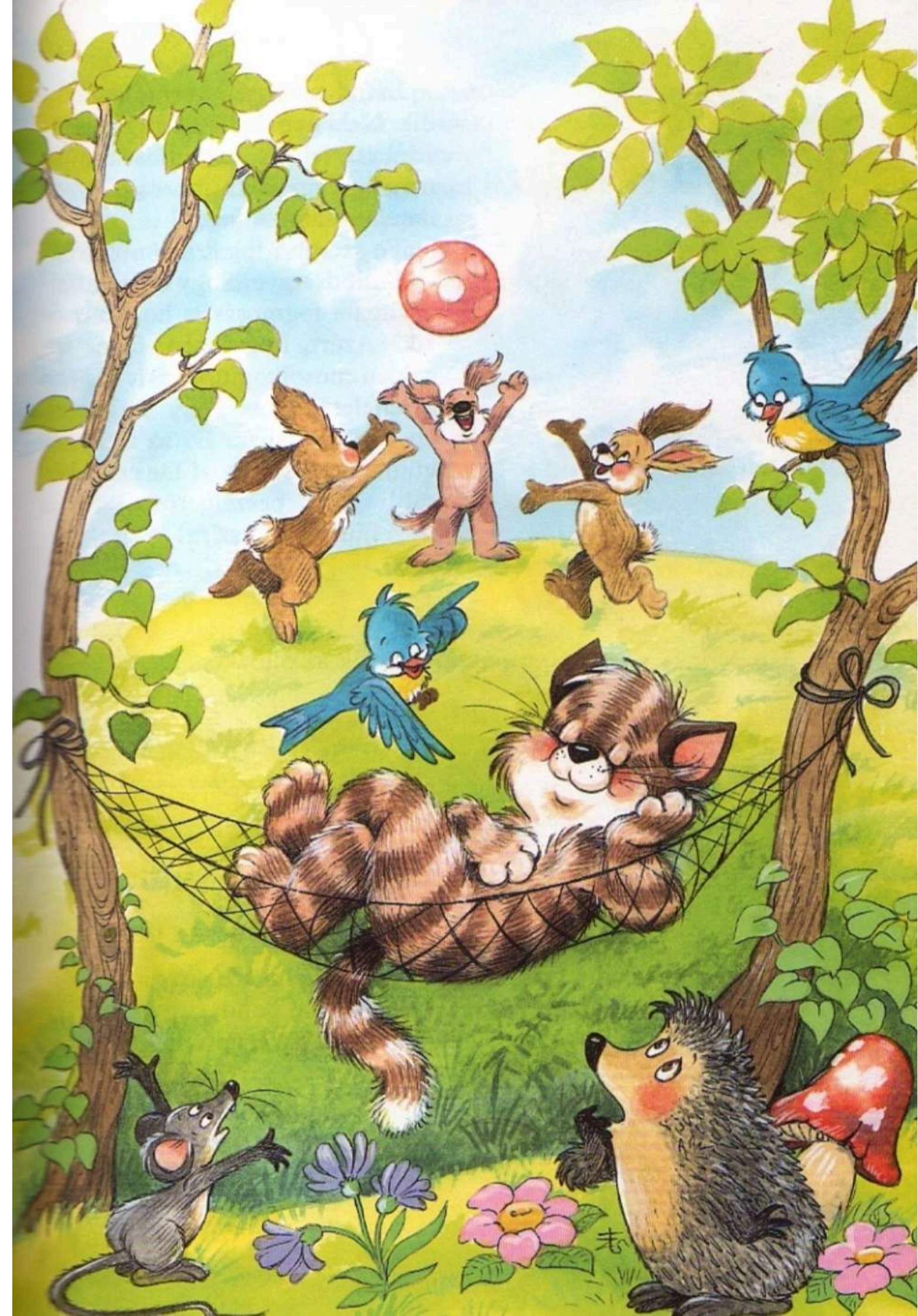
Nem úgy ez a lusta cirmos cica! Dehogyan megy ő labdázni, az nagyon fáradságos foglalatosság! Sokkal jobb itt heverészni!

Barátai hiába kérlelik:

– Kelj fel, gyere, játsszál velünk! Olyan szép az idő, ragyogóan süt a nap! – Rájuk se hederít! Az egérke, a süni, a kismackó végül otthagyják egyedül. A cica meg hízik, hízik, olyan kövér lesz, hogy már csak gurulni tud, még a függőágy is leszakad alatta!

Te nem akarsz lustálkodni, igaz? Én sem! Gyere, mozogjunk egy kicsit!... [8]

Látod, a nyuszika sem lustálkodik. Neki nem kellett könyörögni! Időben felkelt, megmosakodott, meg is reggelizett, most pedig vidáman mossa a fogát.

Te szeretsz fogat mosni? ...

Tudod, ugye, hogy a tisztálkodáshoz a fogmosás is hozzátartozik? Azért, hogy szép, fehér fogakkal mosolyogjunk, üde legyen a leheletünk, és hogy a fogaink épek maradjanak. Ez az egészségünk miatt is fontos! De erről később még beszélgetünk. Most figyeljünk a nyuszira!

Mosakodás, fogmosás után következik az öltözködés.

A nyuszinak ez nem okoz gondot, látod, ide a székre kikészítette a holmiját: a tiszta fehérneműt, a zoknit a párjával együtt és a fényesre tisztított cipőt. A nyuszi nagyon rendszerető. Nem kell kapkodnia, időt fecsérelnie a keresgélésre. Nyugodtan öltözködhet, a tükörbe tekintve elégedett lehet magával.

Bezzeg a róka fiú! Este összevissza dobálta a holmiját! A cipő ide, a nadrág oda, reggel aztán van gondja elég! Azt sem tudja, hol áll a feje, az idő meg gyorsan szalad, indulnia kellene már! [10]

Hiába keresi a csikos zokni párját,
nem találja. Nézi az ágy alatt, a szekrény
tetején, az ablakban, a játékpolcon,
mindhiába. Csak egy pöttyös zokni akad
a kezébe. Így aztán nem tehet mást,
felemás zokniban megy az óvodába.
Társai persze kinevetik. Mókás látvány, igaz?

Ejnye, cicuska!
Te csúfolódsz?
A csúfolódás csúnya szokás.
M megbántod vele a barátodat! [11]

Milyen vidám az élet ezen a fán! Nézd csak, a mókusgyerekek vígan játszadoznak.

Itt ketten babáznak, ott vidám történeteket mesélnek egymásnak. A két madárka meg találós kérdéseket csicsereg. A társasjáték is előkerül, s lehet, hogy délután kirándulnak a szomszéd erdőbe. Igazán kellemes a hangulat egy baráti társaságban. Senki sem szomorú, nem unatkozik, senki sem magányos.

Nem úgy, mint ez a kis mókuska, itt a lap sarkában. Ő bizony szomorú és magányos. Nagyon egyedül van. Mit gondolsz, miért?

Én azt hiszem, az a baj, hogy nincs barátja. Vágyakozva nézi a túloldali vidám társaságot. Úgy, de úgy szeretne közöttük lenni. Nem tudja, mit tegyen. Segítsünk neki!

Te mit tanácsolsz, hogyan szerezzen magának barátokat? ... Neked vannak barátaid? Szerinted miért fontos a barátság?

Barátok nélkül szomorúak, magányosak lennénk. Az igazi barátainkra mindig számíthatunk, és ők is ránk. Elmondhatjuk egymásnak titkainkat, örömeinket, bánatunkat. Barátainkkal nemcsak a jóban, hanem a bajban is együtt vagyunk, segítünk egymásnak.

Neked ki a legjobb barátod?

Miért szereted?

Mesélj róla! ... [13]

A kislány meg a kisfiú vajon igazi barátok-e?

Ez a barátság nem tartott sokáig! Látod, Panni nem adja oda a babáját Andrisnak, aki szépen kéri, úgy szeretne játszani vele egy kicsit.

Panni irigy. Dehogyan adja oda, ez a baba az övé! Pedig tegnap Andris szívesen kölcsönadta neki a kisautóját. Nézd csak a kislány arcát! Egészen megcsúnyult az irigységtől!

Az is irigy, aki a másét irigyli.

A képen látható egérlány nem irigyli a gombaházat a barátjától, csak szeretne egy kicsit megmelegedni. Nagyon átfázott az esőben, didereg szegény, még a foga is vacog.

Nézd csak ezt az egérlegényt, milyen dühös! Azt gondolja, ez az ő háza, nem enged be senkit, még a barátait sem! Ő már nem is irigy, hanem önző!

Nagyot néz majd, ha ezek után barátok nélkül marad. Senki nem fog segíteni neki, ha szüksége lesz rá.

De aki irigy és önző, nem is érdemel mást! [14]

Irigység, önzés... csupa visszataszító tulajdonság. Szinte bele is fáradtunk, igaz? Ne is beszéljünk róla, nézzük inkább, mit mesél ez a kép!

Itt igazi barátokat láthatunk.

Mennyivel jobb önzetlennek lenni, mint irigynek! A süni fáról pottyant almát talált. Kettétörte, a felét odaadta kis barátjának. Legközelebb talán ő is megosztja vele az uzsonnáját. Ha önzetlenek vagyunk, mások is azok lesznek velünk. A jó példa ragadós!

Nézd csak! Az egérke ceruzájának kitörött a hegye. Nem tudja befejezni a rajzot. A társa szívesen segít rajta. Odaadja neki a saját ceruzáját. Így aztán elkészülhet a nagy mű, és együtt örülhetnek. Biztosan felakasztják majd a képet az egérszoba falára.

A két kis bocs jóízűen nyalogatja a mézet. Mackó Marci megosztja a finomságot barátjával. Jut bőven mindkettőjüknek. Jószívű, s azt is tudja, ha egyedül enné meg, a hasa is belefájdulna...

Nem falánk, mint a következő oldalon a cica. [17]

Erről a macskáról igazán megmintázhatnák a falánkság szobrát! Nézd, hogy tömi magába a tortát! Ez már nem is evés, hanem habzsolás! Csak nehogy megegye az asztalt is! Folyton a hasára gondol! Ébredés után az első gondolata: – Lássuk, mi van reggelire!

Reggeli közben már az ebéd foglalkoztatja. Míg ebédel, a vacsoráról ábrándozik. Az étkezések között sem tétlenkedik. Mindig rágcsál, majszol valamit.

Rengeteg édességet eszik. Meg is látszik rajta. Milyen kövér!

Te ugye, tudod, hogy sok édességet enni egészségtelen? Telehassal pedig még rosszakat is álmodhatunk!

De szerencsére felébredünk, és ilyenkor megfogadjuk, hogy soha többé nem tömjük tele a hasunkat! [18]

Ez a macska biztosan nem falánk.
Mit gondolsz, miért ilyen sovány?
Miről árulkodik a kép? ...

Bizony ő válogat, finnyás, csak turkál az ételben. Szegény májának fő a feje, milyen finomságot tálaljon a kis cicuskájának! Ez se jó, az se jó! Ez sem kell, az sem kell! Nem is lesz belőle szép, formás macska! Még az egerek is kinevetik.

Mi tudjuk, hogy egyik cica sem étkezik helyesen!

Sem a habzsolás, sem a válogatás nem egészséges!

Mindenben mértéket kell tartani.

Se sokat, se keveset, de változatosan, rendszeresen kell ennünk!

Erre van szüksége a szervezetünknek.

Ne sok édességet, inkább gyümölcsöt együnk!

Étkezés után ne feledkezzünk meg a fogmosásról sem!

Tudom, tudom, ezt már említettem!

Csak azért mondom, hogy megjegyezd! [19]

- Huuu... huuu... huu
- Jujjuj! Jujjuj!
- Ááááá!
- Jajajajajaj!

Figyelj csak!

Te is hallod, amit én?
A mókus keservesen
nyöszörög. Biztosan fáj
a foga. Ó, szegényke!
Talán bizony ő is sok
édességet evett?
Vagy nem szeret fogat
mosni?

Ez is lehet, az is lehet. De ennek a fogfájásnak egy kemény mogyoró az oka. A mókuskának ugyan jó erős fogai vannak, de most pórul járt. Ráharapott a mogyoróra, s a fogából letörött egy darab.

Eleinte nem is foglalkozott vele, ám a letört fog egyre csak romlott, romlott, s végül hatalmas lyuk keletkezett rajta.

Megérkezett a hivatlan vendég: a fogfájás. Eleinte egy picit megsajdult, másnap már hosszabban fájt, ma pedig már egyfolytában kínozza. Sajnálod a mókust, ugye? Mondd meg neki, s a barátaidnak is, hogy a letört, rossz foggal orvoshoz kell menni! Magától nem jön rendbe, jobb mielőbb túlesni a kezelésen.

Az elhanyagolt fog sok bajt okoz. Kellemetlen lesz a leheletünk, nem tudjuk jól megrágni az ételt, különböző betegségeket idézhet elő. A fájdalom, ami vele jár, a legrosszabb! Aludni sem tudunk tőle. [20]

Kísérjük el a mókuskát a fogorvoshoz!

Nézd, az előszobában már több sorstársa várakozik. A nyuszi, a cica, a kutya nem valami vidám társaság. Mindannyiuknak fáj a fog. A mi mókusunk jobban tenné, ha abbahagyná a jajgatást, a sírást, mert így megrémülnek a többiek is.

Hallod? Egyikük azt kérdezi, fáj-e a fogorvos? Ilyen csacsiságot! A fogorvos nem fáj, legfeljebb a fogunk kezelése egy kicsit kellemetlen lehet, de nagyon rövid ideig tart, és hipp-hopp, már el is múlt a fájdalom.

Emlékszel? A múltkor te is kaptál egy szurit a doktor bácsitól, fel is szisszentél. Egy pillanatig tartott az egész, s milyen gyorsan meggyógyultál! Erre gondolj a fogorvosnál is! Ha rendszeresen, minden étkezés után megmosod a fogad (és persze helyesen használsz a fogkefét), ha sok gyümölcsöt és zöldségfélét rágsz (pl. almát, sárgarépat), ha nem eszel túl sok édességet, akkor elkerülheted, hogy a fogaid kilyukadjanak és fájjanak.

No persze, te azt is tudod, fontos, hogy rendszeresen, félélvénként elmenjünk a fogorvoshoz, akkor is, ha úgy gondoljuk, minden rendben van a fogainkkal. Az idejében felfedezett pici lyukat hamar el lehet tüntetni, és így megelőzhetjük a bajt. [21]

Sok megbeszélőnivalónk van még az étkezéssel kapcsolatban... Röfi malac vacsorája valóságos cirkuszi produkció. A képen láthatod, hogyan nem illik enni! Róla igazán elmondhatjuk: malackodik az asztalnál. Hallottad már ezt a kifejezést máskor is, igaz?

Nézd csak ezt az asztalt! Itt egy pecsét, ott egy folt. Csak legyen, aki kimossa! Se villa, se kanál, kézzel-lábbal eszik. Hallod? Még csámcsog is! Fogjuk be a fülünket!

Vele aztán nem szívesen ülnénk le egy asztalhoz, ugye? Még az étvágyunk is elmenne tőle!

Azt mondog, Röfi senkit sem zavar, hiszen egyedül ül az asztalnál? Igaz, egyedül ül, de van egy bökkenő.

Ha már tudjuk, hogyan kell helyesen viselkedni az asztalnál (és máshol), legjobb, ha mindig így teszünk, akkor is, ha egyedül vagyunk. Így válik ez számunkra természetessé, így biztos, hogy mindig illemtudóak leszünk társaságban is. [22]

A nyuszika meg mit csinál? Kivett a tálból egy pogácsát, a többit pedig összevissza tapogatja. Ezt sem illik! Amelyiket kivetted, edd meg! Másikhoz addig ne nyúlj! Azt kérdezed, mit tegyél akkor, ha nem ízlik? A tálba visszatenni nem illik! Rakd a saját tányérodra! Legfeljebb nem kérsz többet.

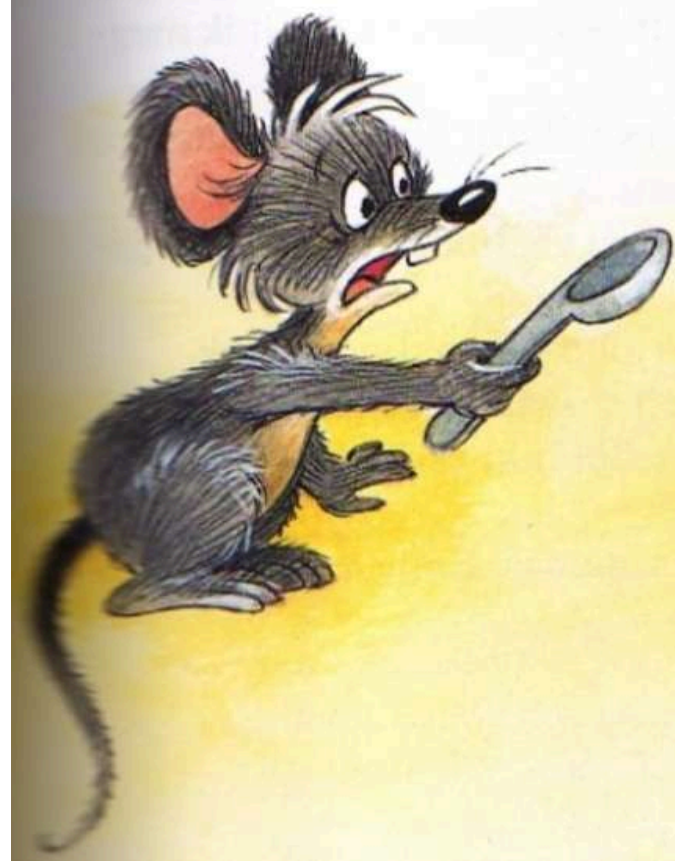
Még valami eszembe jutott: ne nyúlj a kezeddel a szádba! Nem illendő.

Ez a lefetyelő egér nem ismeri a kanalat?

Úgy látszik, azt sem tudja, hogy a szépen terített asztalnál jobb ízű a falat.

Van még tanulnivalója bőven.

Beszéljük meg együtt, hogyan kell megteríteni az étkezéshez! Ha megtanultad, holnap már segíthetsz anyukádnak a terítésben. [23]

Lássunk munkához!

Az asztalra tiszta abroszt terítünk. Erre a lapos-, majd a mélytányér kerül. Következnek az evőeszközök. Ehhez ajánlok egy mondókát:

Jobbra kanál, jobbra kés,
te meg villa balra mész!

A villa mellé tesszük a szalvétát, amelyre az étkezés végén, de közben is szükségünk lehet. Ivás előtt és az étkezés után illik megtörölni a szánkat.

Kanállal esszük a levest, szürcsölés nélkül! Villával a darabos ételt, a tésztát, meg a fasírozott húst.

A kés segédeszköz a villa mellé: ezzel vágjuk fel a nagyobb darabokat és segítjük fel a villánkra.

Ilyenkor a villát a bal, a kést pedig a jobb kezünkben tartjuk.

Ugye, azt már tudod, hogy a kést a szádba venni nem illik? Meg azt is, hogy tele szájjal nem beszélünk, és csukott ajkakkal rágjuk az ételt.

Illik vigyázni az asztalterítő tisztaságára is. Emlékezz a „malackodó” Röfire! [24]

A tortát, a süteményt is villával fogyasztjuk.
A kompótot kiskanállal esszük.

Pohár is kell a terítékhez! A tányérok elé, kicsit jobbra helyez-
zük el.

Előbb nyeld le a falatot, töröld meg a szádat, és már kortyol-
hatsz is! Te még kicsi vagy, két kézzel is foghatod a poharat. A na-
gyobbak már egy kézzel tartják. Szürcsölni nem illik, s az italt ki-
löttyinteni sem! Ezért ne töltsd színültig a poharat.

Képzeld, néhány ételt kézzel is ehetünk!

A főtt kukoricát, a gyümölcsöt és a csirkecombot is! Meg az
apró szárazsüteményt, amihez kistányért használunk, hogy erre
potyogjon a morzsa.

Evés előtt mindig moss kezet!

Most már leülhetünk az asztal mellé. Kívánjunk egymásnak
jó étvágyat! Étkezés végén pedig köszönjük meg az ételt.
Jólesik ez annak, aki elkészítette. Most mondanám,
hogyan jöhet a fogmosás, de nem mondom, hiszen
Te ezt már tudod! [25]

Előfordul, hogy vendégeket hívunk, különösen ünnepek alkal-
mával.

Ilyenkor virág és gyertya is kerülhet az asztalra. Te is szívesen
meghívod a barátaidat a születésnap uzsonnádra, igaz?

Beszéljünk most arról, hogyan viselkedj, ha te vagy a vendég-
látó!

Először is: időben hívd meg a barátaidat! Szépen felöltözve
várd és köszöntsd őket. Ha a vendégeid közül nem mindenki is-
meri a másikat, mutasd be őket egymásnak. Erre még visszaté-
rünk...

A meghívottakat illik megkínálni előbb hellyel, majd finom fa-
latokkal. [26]

– Az asztalnál te szedj az ételből utoljára! Figyeld arra, hogy mindenkinek jusson! Kedvesen kínáld a vendégeidet. Te legyél az italtöltögető is. De vigyázz, ne töltsd színültig a poharat, mert könnyen kilöttyen a kakaó vagy a málnaszörp.

Uzsonna után következhet a játék. Kérdezd meg a vendégeidet, mit szeretnének játszani. Jó időben a szabadban remekül lehet fogócskázni, labdázni, bújócskázni. Majd kitalálunk sok-sok játékot.

A lakásban labdázni nem tanácsos. Mit gondolsz, miért? Szerinted mit lehet játszani a szobában? Gondolkozz csak!... Te már tudod: irigynek lenni nem illendő. Ezért szívesen engedd át a játékaidat a vendégeknek. S bár te vagy az ünnepelt, fontos, hogy a többiek is jól érezzék magukat. Ezért a házigazdának mindenkire oda kell figyelnie, udvariasnak, kedvesnek kell lennie.

Ilyenkor ajándékot is kapsz. Óvatosan csomagold ki! Ha nem tetszik, vagy már van neked ilyen, ezt nem illik elárulni. Nem bántathatod meg azt, aki neked örömet akart szerezni. Az ajándékot illik megköszönni, és a vendégség végén azt is, hogy eljöttek hozzád.

Ha így viselkedsz, barátaid máskor is szívesen meglátogatnak, és meghívnak, ha náluk lesz vendégség. [27]

Most pedig beszéljünk arról, hogyan viselkedj, ha te méggy vendégségbe.

Ilyenkor szintén ünneplőbe öltözől, mivel piszkos vagy hétköznapi ruhában nem illik látogatóba menni.

Viszont illik ajándékot vinni! Mit is? Majd együtt kitaláljuk, és szépen becsomagoljuk. Ajándékozni olyasmit szokás, aminek biztosan örül az, aki kapja.

Nem az ajándék nagysága és értéke a fontos, hanem a szeretet, amivel átadjuk. Ezt fejezzük ki néhány kedves szóval is.

A túloldalon a kisegér így adja át a sajtot kis barátnőjének. Tudja, hogy a sajt a kedvence.

Látod, mekkora örömet szerzett vele? [28]

Gyakran virággal köszöntjük vendéglátóinkat. Páratlan számú szálát vigyél: egyet, hármat, ötöt! Ezt így illik. Talán azért, mert így szebben lehet elrendezni a vázában. Ez csak a nagyobb virágokra vonatkozik, mint a rózsza, a szegfű, a kardvirág. Egy szép mezei csokorban nem számolgatjuk a szálakat.

Az ünnepi asztalnál is felköszöntheted az ünnepeltet. Amikor megkínálnak, így felelj: – Köszönöm, kérek! Vagy: – Köszönöm, nem kérek!

Vegyél részt a közös játékban, ne rontsd el a többiek örömet! Vigyázz a játékokra, a berendezésre, meg a saját ruhádra is!

Remek dolog, ha a vendégség végén segítesz a rendrakásban. Biztosan te is örülnél, ha a te vendégeid így tennének.

Végül: nem illik sokáig maradni! Időben köszönj el vendéglátóidtól, és köszönd meg a meghívást.

Egy kellemes délután élményével indulhatsz haza. [29]

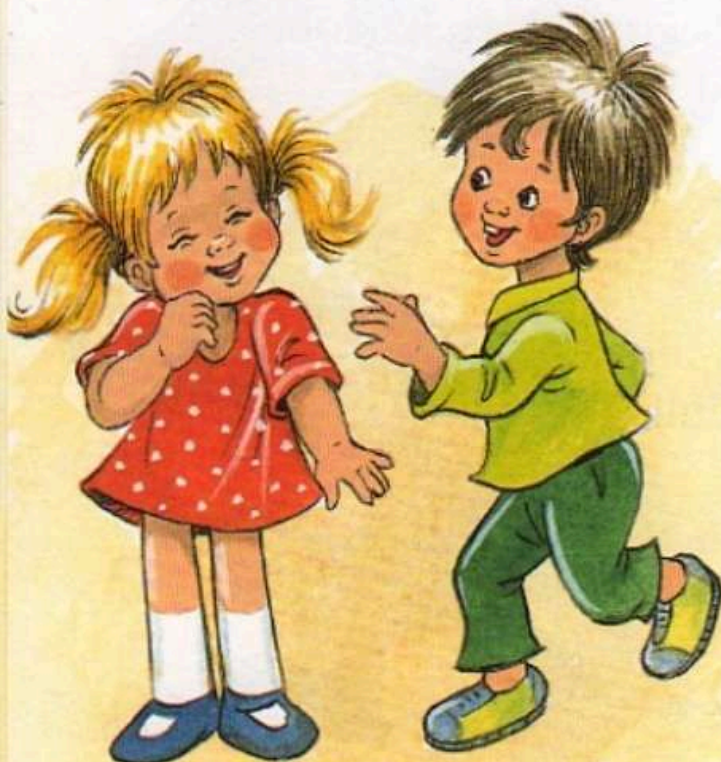
Megígérttem, hogy foglalkozunk a köszönéssel és a bemutatkozással. A két kisfiú most ismerkedik meg egymással. Kezet fognak, mint a felnőttek, jobb kézzel. Közben egyikük, majd másikuk mondja a nevét.

Most mutatkozzunk be mi is! Próbáljuk el, hogyan kell csinálni. Fogjunk kezet! Először te mondd a nevedet, azután én.

Ha egy fiú és egy lány ismerkedik, a lány nyújtja előbb a kezét, de a fiú mondja először a nevét. Amikor felnőttnek mutatkozol be, akkor megváród, hogy ő nyújtsa előbb a kezét.

Hányféle köszönést ismersz? Sorold csak fel!...

Ismételjük: Jó reggelt, jó napot, jó estét kívánok! Kezét csókolom! Szervusz! Szia! Viszontlátásra!

A fiú a lánynak, a fiatal az idősebbnek, a gyerek a felnőttnek előre köszön!

És ne felejtse el a köszönést viszonzni! [30]

Amikor elbúcsúzunk, azt mondjuk:
Viszontlátásra!

Ha az utcán távolabb pillantjuk meg ismerősünket,
intsünk neki. Ez elegendő.

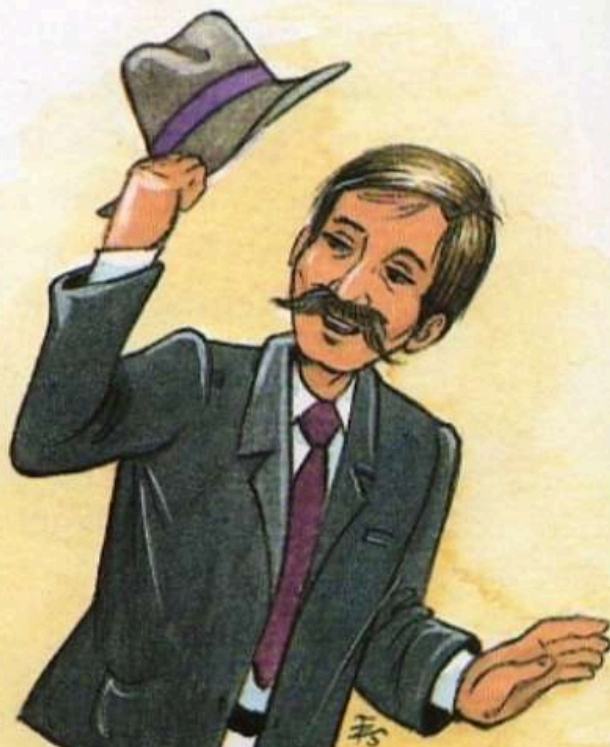
Átkiabálni a túlsó oldalra nem való!

Ezt a szabályt még kibővítjük:
hangoskodni sehol sem illik!
Sem gyerekek, sem felnőttek!

Beszélnünk kell még a tegeződésről és a magázódásról. Ez neked is gondot okoz, igaz? A kicsi gyerek mindenkit tegez. Később meg kell tanulnia, hogy csak gyermekbarátaival tegeződhet, és a felnőttek közül azokkal, akik közel állnak hozzá. A felnőttek is csak a közeli barátaikkal tegeződnek. A gyerekek a felnőtteket bácsinak, néninek szólítja.

Ez a bácsi kalapot emel,
így köszön kedves ismerősének.
Felnőtt férfiaknál régi szokás ez.

Van-e még valami megbeszélnivalónk?
Vegyünk csak sorra:
az kinek hogyan köszönsz? [31]

– Telefonon is szoktunk egymással beszélgetni. De ne feledd, a telefon nem játékszer, és a beszélgetés pénzbe kerül. Csak akkor telefonálunk, ha feltétlenül szükséges.

Hallgatózni ugyan nem illik, de most kivételesen figyeljünk a telefonáló borzgyerekre! Talán hallottad, hogy köszönt és bemutatkozott? Én nem! Micsoda udvariatlanság! És milyen hangosan kiabál: – Halló, halló! Ki beszél? Pedig ő hívta fel a mókuskát, tehát neki kellett volna a nevét megmondania!

Kezdjük az elején. Felvesszük a kagylót, tárcsázzuk a számot. Amikor felveszik a telefont, köszönünk, bemutatkozunk, és megmondjuk, kit keresünk. Ha ő van a telefonnál, kezdődhet a beszélgetés. [32]

Ám ne felejtse el, csak röviden! Talán fontos tennivalói közben zavartad meg a barátodat, esetleg éppen vendégei vannak, s az is lehet, hogy valaki más is szeretne neki telefonálni... Vagy éppen téged szeretne valaki felhívni.

A beszélgetés végén mindig az köszön el előbb, aki felhívta a másikat. Ilyenkor azt mondhatjuk: Viszonthallásra! A beszélgetés végén a kagylót a helyére kell illeszteni, különben minket nem tudnak felhívni.

Néhány tudnivaló még:

Nem kell a kagylóba kiabálni, de fontos, hogy érthetően beszéljünk.

Idegeneket nem illik felhívni, sem találomra számokat tárcsázni.

Látod, milyen egyszerű?

Máris tudsz telefonálni.

Vagy van még, amit szeretnél erről tudni?...

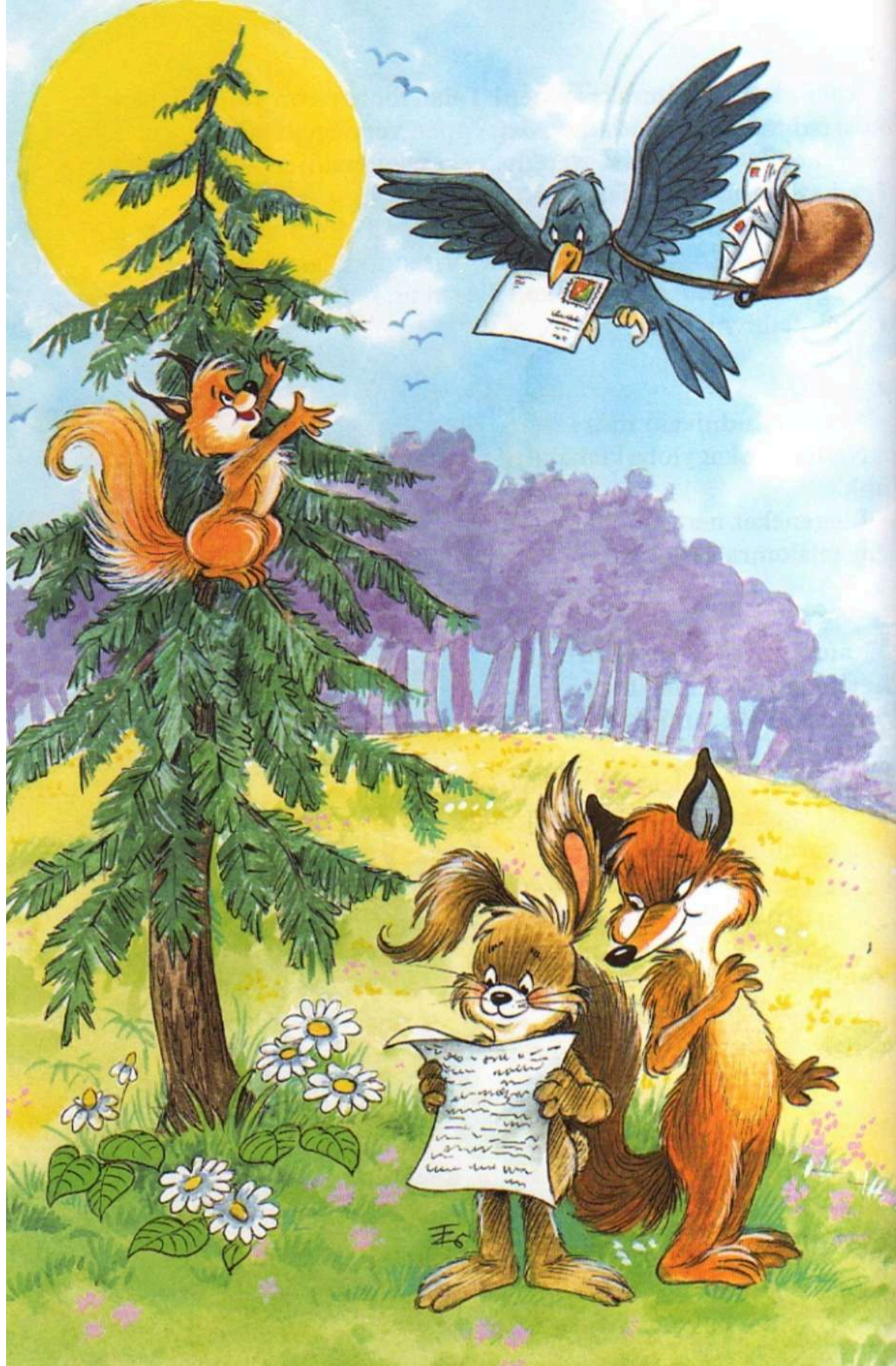
Most pedig hallgassuk a mókuskát:

– Köszönöm, hogy felhívtál,
borz barátom!

Szervusz, viszontlátásra!

Ő már tud telefonálni! [33]

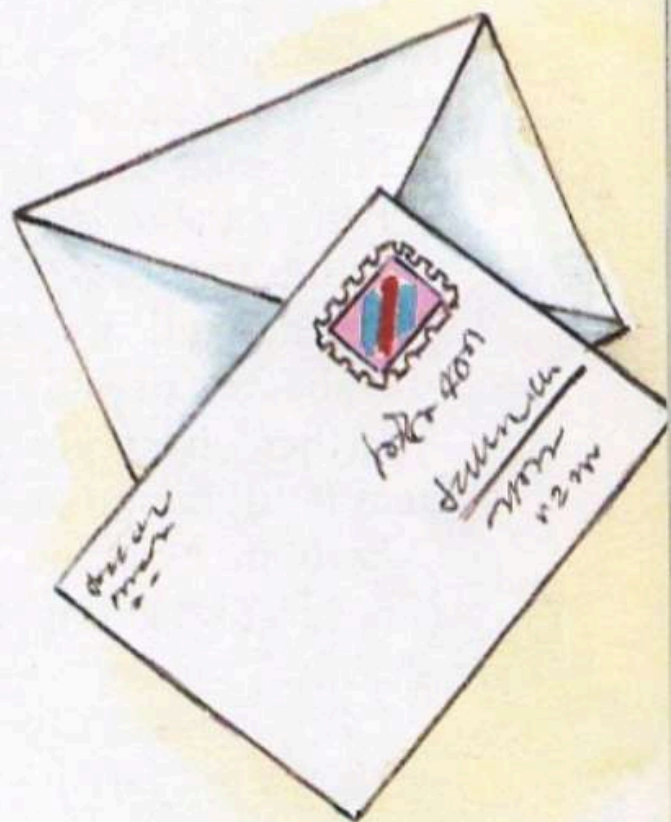

Ha már tudsz írni, levelet is küldhetsz a barátaidnak, meg nekem, ha majd nyaralni mész!

Nézd a mókust a fenyő ágán! Végre megérkezett hozzá a márdárpostás, meghozta a várva várt levelet.

Tudod-e, hogyan kell megcímezni a borítékot? Elmondom. Először annak a nevét írd rá, akinek a levelet küldöd, majd a város vagy a falu következik, ahol az illető lakik, ez alá pedig az utca nevét és a házszámot írd! Ne felejtse el az irányítószámot, és ragassz rá bélyeget is! Feladónak a saját nevedet és címedet írd.

A levelet megszólítással illik kezdeni. Végül, amikor beszámoltál mindenről, aláírod a nevedet. Dátumot is írsz!

Levelet, képeslapot kapni jó dolog! Örülünk, ha a távolból gondolnak ránk.

Nézd, a róka hogy kíváncsiskodik! Mondd el neki, nem illeik más levelét elolvasni, de mutogatni sem a nekünk írottakat. A másnak címzett levelet felbontani illetlenség!

Próbáljuk ki, megjegyeztél-e mindent! Kinek küldjünk egy képeslapot?

Segítek megírni, jó? Te pedig majd bedobod a postaládába. Milyen sok mindennel foglalkoztunk eddig!

Telefonáltunk, levelet írtunk, de valami még kimaradt! [35]

Beszélgessünk most a beszélgetésről. Csodálkozol? Pedig igen sok mondanivalóm van ezzel kapcsolatban is.

Kezdjük el!

A beszélgetés igen fontos dolog. Így tudunk kapcsolatot teremteni a másik emberrel, közölni a gondolatainkat, és közben ismerjük meg társunk gondolatait is.

Beszélgetni nagyon jó, főleg, ha figyelünk a másokra. Ilyenkor szembefordulunk egymással – hiszen háttal nem lehet társalogni –, és egymás szemébe nézünk.

Nézd csak ezt a két kisfiút!

Peti és Palkó igen jóízűen csevegnek.

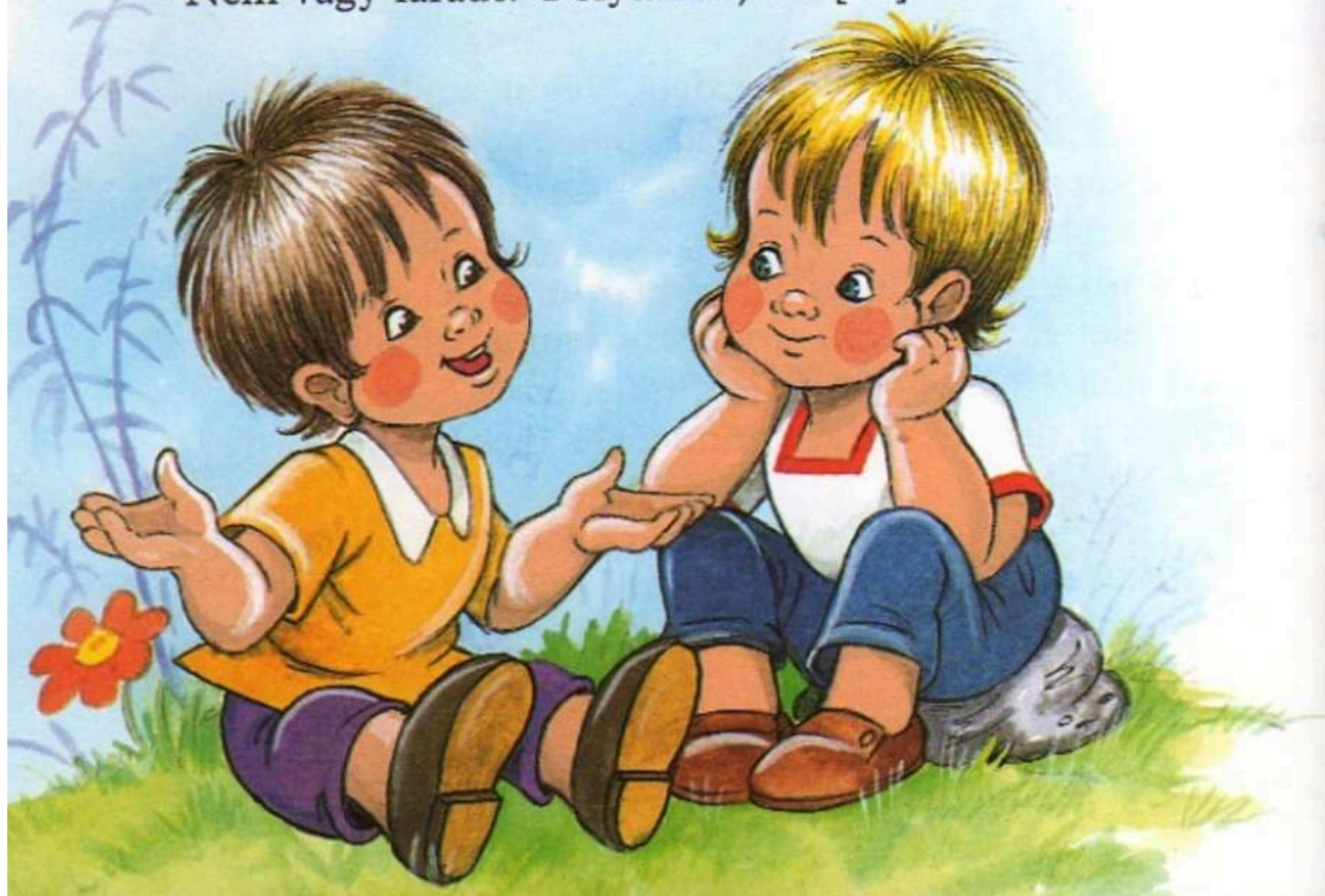
Előbb Peti beszél, Palkó figyelmesen hallgatja, azután fordítva: Palkó szól, s ilyenkor Peti lesz a hallgató. Nem vágnak egymás szavába, ezt nem illik!

Érthetően, szépen beszélnek, nem hadarnak, nem motyognak, nem is túl hangosak.

Erről jut eszembe: társaságban sugdolózni nem illik! Ezt nem is nevezzük beszélgetésnek.

Látod, mi is milyen jól társalgunk egymással.

Nem vagy fáradt? Folytathatjuk? [36]

Nézd csak, ez a kutyus beszél, beszél, locsog, fecseg, be nem áll a szája, a többiekkel egyáltalán nem törődik!

Azoknak nem tetszik, hogy senki mást nem enged szóhoz jutni. Egész délután csak ő szónokol, arra nem gondol, hogy érdeke-e a társaságot, amiről beszél.

Szerinted illő az ilyen viselkedés?
Ezt sem nevezhetjük beszélgetésnek, igaz? [37]

Micsoda hangzavar és zűrzavar!
Mi történik itt?
Nézd meg a képet!

Mit csinálnak ezek a vadmalacok?

Kirándulnak? Ők azt hiszik, de mi nem így
képzeli el a kirándulást, igaz?

Az egyik fára mászik, a másik
egy madárfészket akar leszedni az ágról,
a harmadik talán éppen most tapos el egy szép,
fényes bogarat.

Hallgasd csak! Bömböl a magnó, a malacok kiabálnak, ahelyett
hogy a madarak énekét hallgatnák. Látod, a kismadár megriadt,
semmi kedve énekelni. Inkább elrepül, minél messzebbre!

Ezek a „kirándulók” nem kímélik a fákat, a bokrokat. Letö-
rik az ágakat, letépik a virágokat, azután eldobálják. Körülöttük
pedig gyűlik a szemét: a papír, a konzervdoboz és az ételmara-
dék. [39]

Nem gondolnak az erdő lakóira, meg a többi kirándulóra, akik
azért jönnek, hogy élvezzék a természet szépségeit, gyönyörköd-
jenek a virágokban, a madárdalban és felfrissüljenek a jó levegőn.
Ezek a malacok csak a saját szórakozásukkal törődnek.

De hát miféle szórakozás az ilyen?

Mi lesz ennek a vége? Lapozzunk egyet! [39]

Nem szép látvány, igaz? Az erdőben egyre több a szemét, a virágok már ki sem látszanak belőle. S a lepkék, a bogarak, a madarak, a kis állatok vajon hogy érzik magukat? Nézd ezt a sündiszót! Látom rajta, hogy nagyon szomorú. Összecsomagolta a cók-mókját, táska a kezében, batyu a vállán, és elindul világgá.

Nem is csodálkozhatunk rajta! Biztosan ilyen gondolatok járnak a fejében:

– Ez így megy hetek óta! Egy perc nyugalmam nincs! Jönnek a rendetlen, hangoskodó „kirándulók”, törnek-zúznak, és mi marad utánuk? Letört ágak, letépett, agyontaposott, elhervadt virágok, kifosztott madárfészkek és szemét, szemét, szemét! A múltkor is elvágtam a lábamat egy rozsdás konzervdobozzal.

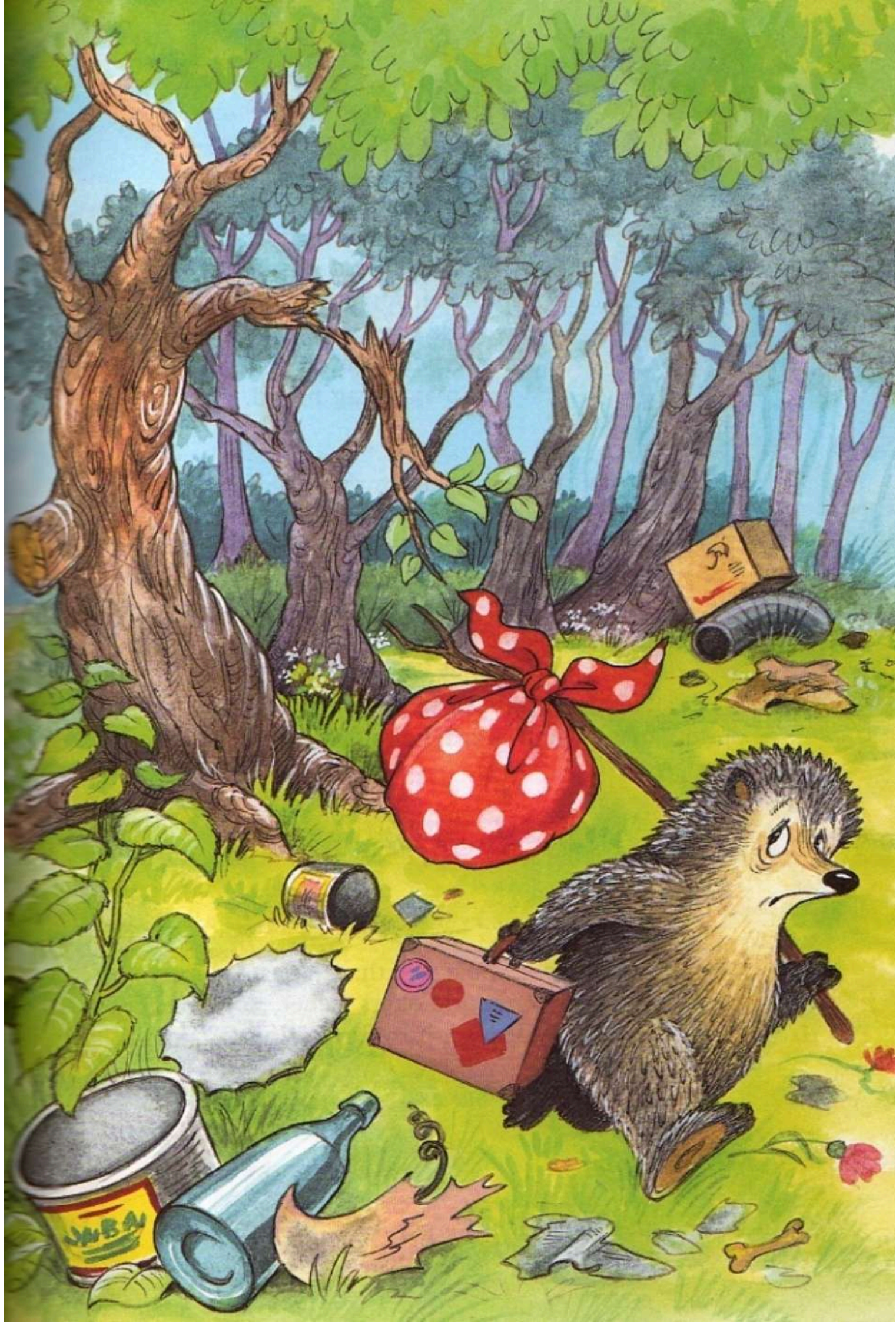
Ez így nem mehet tovább! Itt nem lehet élni! Keresek magamnak egy csendes, békés helyet. Talán van olyan erdő, ahol nem járnak ilyen „kirándulók”!

Igaza van a süninek. Azt hiszem, ha tehetnék, a szegény, meggyötört fák és bokrok is elmenekülnének.

Az erdő lakói a békességet,
a nyugalmat szeretik.

Mi emberek is erre vágyunk, ezért megyünk az erdőbe sétálni, ahol illatoznak a virágok, csicseregnek a madarak, és jól érzik magukat a bogarak, a mókuskák és a sünik. Nekünk, embereknek pedig vigyáznunk kell rájuk! [40]

Most beszélgezzünk arról, hogyan viselkedik egy igazi, természetkedvelő kiránduló!

Először az öltözékről. Kényelmes cipőt, könnyű ruhát vegyünk fel, de vigyünk meleg pulóvert és esőkabátot is, hátha elromlik az idő.

Mire van még szükségünk? Szeretnél ilyen botot te is? Apa majd farag neked.

Ne feledkezzünk meg az élelemről – jól becsomagoljuk – s az innivalóról sem! Tegyük egy zacskót is a hátizsákba, amibe majd összegyűjtjük a szemetet. Ha van távcsövünk, azt se hagyjuk otthon. Ennek segítségével csuda titkokat, sosem látott dolgokat fedezhetünk fel. Lesz mit mesélni otthon!

Vihetünk magunkkal fényképezőgépet is. Ha a virágokat lefényképezzük, a képen örökké szépek, frissek maradnak, sohasem hervadnak el! Az utánunk érkezők is gyönyörködhetnek bennük. A rádió, a magnó nem az erdőbe való, hiszen itt a madárdal a zene.

Sok szép gombát is láthatunk az erdőben. Vigyázz, ne szedd le őket! Lehet, hogy mérges! A gombaszedés a hozzáértő felnőttek dolga! [42]

Fára mászni jó, de csak óvatosan!
Letörhet alattad az ág, megsérülhet
a fa és te is, mert ha lepottyansz,
megütöd magad!

Kíváncsi vagy a madárfészekre?
Távcsővel nagyszerűen megfigyel-
heted a madárcák életét,
és nem teszel kárt bennük, nem
rongálod meg az otthonukat,
a fészket.

De jó dolog a szalonnasütés! Igaz?
De az erdőben tüzet rakni veszélyes,
és éppen ezért tilos!

Nagyon fontos szabály:

Csak a kijelölt helyen szabad tüzet gyújtani!
Egy kis lángocska is óriási bajt tud okozni!

Lassan vége a kirándulásnak.

Készülődhetünk haza! Az összegyűjtött szemetet a legközelebbi szeméttartóba dobjuk, vagy ha ilyet nem találunk, hazavisz-
szük, és majd otthon kidobjuk.

Ha igazi turista vagy, nem rongálod a fákat, bokrokat, nem sze-
metelsz. És akkor a süni sem megy világgá! Látod, milyen vidá-
man mosolyog? [43]

Kirándulás alkalmával sok-sok élőlénnel találkozhatunk hegyen-völgyön, erdőn-mezőn. Aki nem hangoskodik, és jól figyel, az megpillanthatja a madarakat, a lepkéket, a bogarakat, a rovarokat.

Milyen madarakat ismersz?
Vegyük sorra!
Egyet te mondj, egyet én!...

Sok madár egész évben velünk lakik, de sok közülük elköltözik, mielőtt beköszönt a tél. Ezek a költöző madarak.

Vizek partján, réteken találkozhatasz békákkal, gyíkokkal. Van olyan gyerekek, akik félnek tőlük, pedig egyáltalán nem félelmetesek, sőt szépek, és nem bántanak senkit.

Mi se bántsuk őket! Inkább óvatosan figyeljük meg. Így sok mindent megtudhatunk arról, hogyan élnek.

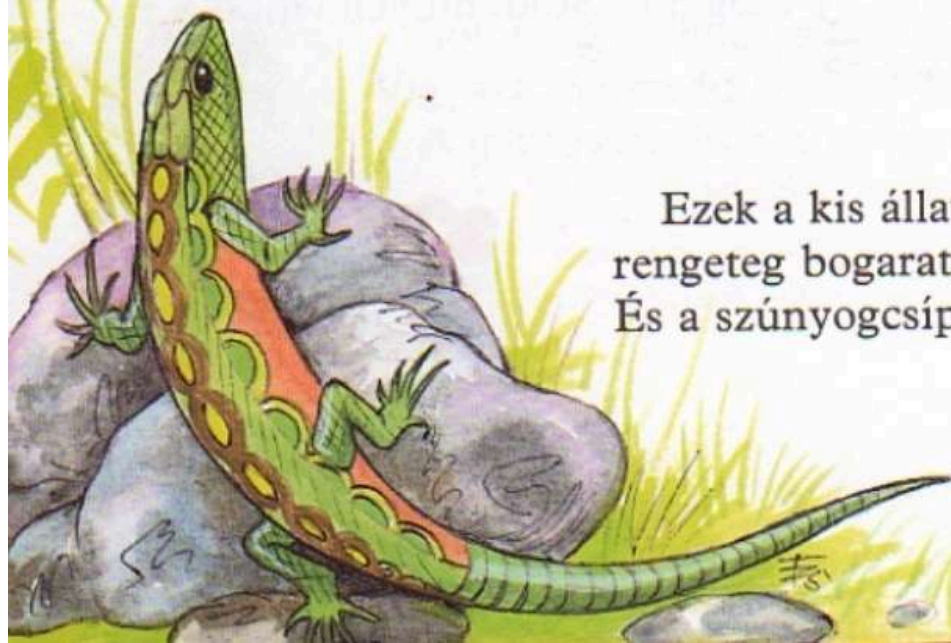
Legközelebb együtt is megnézzük...

A gyíkcscsika sütkezézik a napon.

Vigyázz, ne zavard meg!

Ezek a kis állatkák nagyon hasznosak, rengeteg bogarat, legyet, szúnyogot fognak. És a szúnyogcsípés kellemetlen, igaz? [44]

Séta közben néha nézzünk a lábunk elé, nehogy agyontaposunk egy szép bogarat, vagy rálépünk egy csigára!

A csigabiga mondókát te is ismered. Mondjuk el együtt!...

Üres csigaházat találtál? Azt felveheted, haza is viheted. Díszítheted vele a könyvespolcodat.

A bogarakat nem tanácsos megfogni, megcsíphetik a kezedet. A katicát azonban óvatosan az ujjadra veheted, énekelhetsz neki, amíg elrepül, sokáig követheted a szemeddel, merre száll.

Hogy is szól a katicás mondóka?

Milyen bogarakat, rovarokat ismersz?...

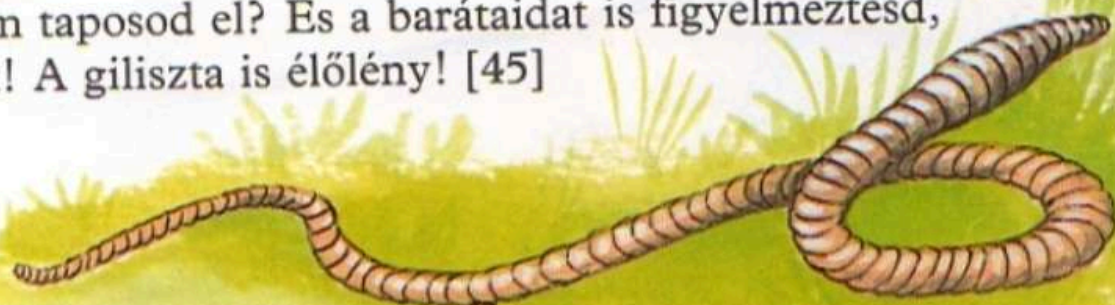
A képen cincért és futrinkát láthatsz.

Tudod-e, milyen a szarvasbogár?...

Itt meg egy pók, éppen most kezdi a hálóját szőni. Mire való a pókháló?...

Gyakran találkozhatasz földigilisztával. Nem túl szép jószág, de neki köszönhető, hogy porhanyós lesz a föld, amibe tavasszal a magokat vetjük.

Ugye, nem taposod el? És a barátaidat is figyelmeztessd, ők se tegyék! A giliszta is élőlény! [45]

Eddig a vadon élő állatokról volt szó.

De a ránk bízott állatokkal is törődnünk kell! Nézd csak, ez a cica milyen jóízűen issza a tejecskét! Igen elégedett a pofácskája!

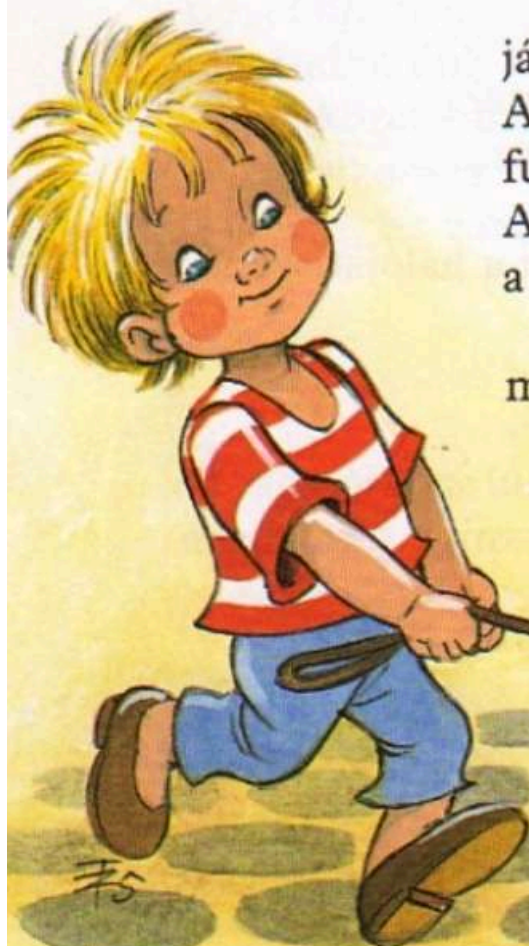
Neked van-e valamilyen állatod? Mesélj róla! ... Az állatok is a barátaink. Szeretjük őket, gondoskodunk róluk: etetjük, itatjuk, tisztán tartjuk őket.

Az egészséges, gondozott állat otthon érzi magát nálunk. S mennyi örömünk van benne! Jó vele játszani, hancúrozni, tanítgatni őt! Vagy csak gyönyörködni az akváriumban cikázó, sokszínű, csillogó halacskákban.

Nagyon fontos dolog: az állat nem játékszer! Ne nyúzzuk, kínozzuk. Csak olyan játékot játsszunk velük, amelyeket ők is kedvelnek! A kutya például nagyon szeret sétálni, futkározni, szüksége van a mozgásra! A gyerekeknek is! Éppen ezért remek dolog a kutyasétáltatás.

Látod, Lackó és a kutyája milyen jól érzi magát?

Csak azt nem tudom, a fiú vezeti a kutyát, vagy a kutya a gazdiját? [46]

Az állatok a gondoskodást meghálálják, a szeretetet megérzik, és a maguk módján viszonzózzák. A kutya a farkát csóválja, a macska dorombol és hízeleg, a madár vidáman fütyörészik. A papagáj még beszélni is megtanul, ha türelmesen foglalkozunk vele.

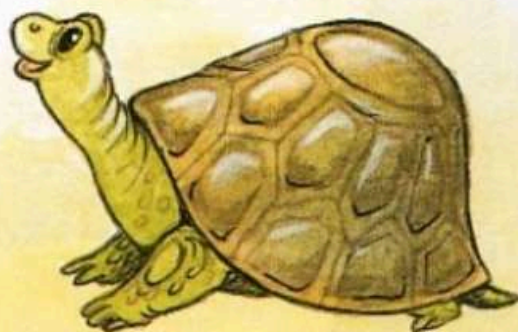
De agyonsimogatni, az ágyunkba vinni a cicát, a kutyust, a tengerimalacot nem való! Minden állat a saját helyén érzi magát a legjobban, akár a halacskák a vízben! Erről jut eszembe: róluk sem szabad megfeledkezni! Az akváriumot időnként ki kell tisztítani, a vizet lecserélni, s rendszeresen ennivalót adni nekik. A teknősbékára, a hörcsőgre is vonatkoznak ezek a szabályok.

Ha nagyon szeretnél állatot tartani, vagy már van is, gondoldj arra, hogy nem csak néhány napig, hanem élete végéig gondoskodnod kell róla.

Hallottam, hogy egy kisgyerek húsvétra kapott egy aranyos, piros szemű, hosszú fülű, hófehér nyulacskát. Igen örült neki – két napig! Azután nem törődött vele. Végül a kisnyuszt egyszerűen kitették az utcára. Sajnos, sok kutyával is megtörténik hasonló dolog. Ez nagyon szomorú!

Ugye, te nem tennél ilyet? [47]

Megkérdezheted, hogy az erdőben és más szabadon élő állatokról ki gondoskodik?

Tudod, ők ellátják magukat. Számukra olyan az erdő, mint egy terített asztal. De télen, amikor nem találunk eleséget a nagy hóban, az erdészek segítenek rajtuk. Vadetetőt készítenek nekik, tele szénával.

Láttál már ilyet a téli erdőben? Ha óvatosan közelítünk egy ilyen etetőhöz, láthatjuk a lakmározó őzikéket, szarvasokat.

A városban, a falvakban, a házak körül élő madarokról mi is gondoskodhatunk. Készíthetünk nekik madáretetőt. Néhányat láthatsz a képeken is. Ezeket a fára akaszthatjuk, de az erkélyre is tehetjük. Eledelnek pedig magokat, búzát, napraforgót rakunk bele.

Készítsünk mi is egyet! Majd meglátod, milyen vendégjárás lesz itt! A cinke, a vörösbegy naponta jön látogatóba hozzánk!

Ne felejtse el: ha elkezded a madarak etetését, ne hagyd abba tavaszig! A madarak hamar megtanulják, hol kaphatnak magot, diót, szalonnabőrt, s így leszoknak a keresgélésről. Ha te nem gondoskodsztóluk, éhen is halhatnak!

Ha télen gondoskodsztóluk, tavasszal és nyáron majd neked énekelnek, jövő télen újra felkeresik a madáretetőt. [49]

A növények is élőlények, velük is törődni kell. Ez a csokor virág a vázában azért ilyen szép és üde, mert naponta cserélik a vizét.

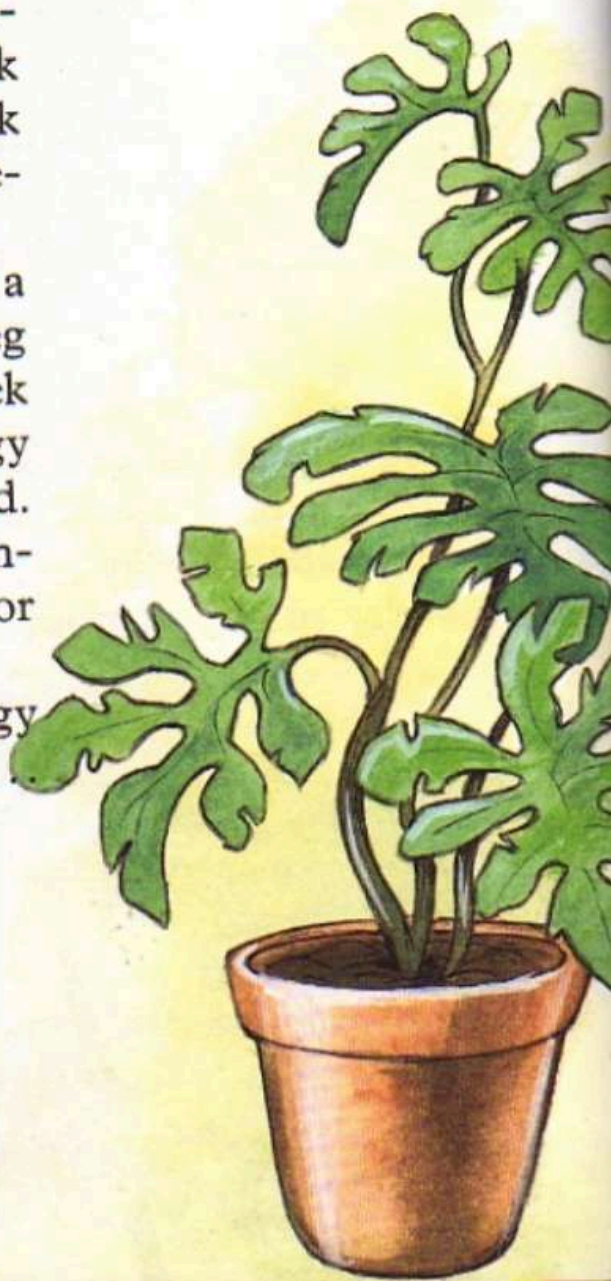
A vágott virágoknak ez a táplálékuk. Ha nem kapnak elegendő friss vizet, hamar lehajtják a fejcskéiket, gyorsan elhervadnak. Te szereted a virágokat? Melyik a kedvenced? Rajzold le nekem, itt van egy kis hely a papíron.

A lakás díszei a cserepes növények. A levegő is frissebb lesz tőlük a szobában. Őket sem hagyhatjuk szomjazni. Öntözzük meg rendszeresen a földjüket!

A kertben locsolni kell a gyepet, a virágokat. A fákat, a bokrokat is meg kell néha itatni. A városi embernek az erkély a kertje. Nyáron, a nagy melegben gyorsan kiszárad a föld. Késő délután vagy kora reggel öntözzük meg a növényeket, amikor nem tűz a nap.

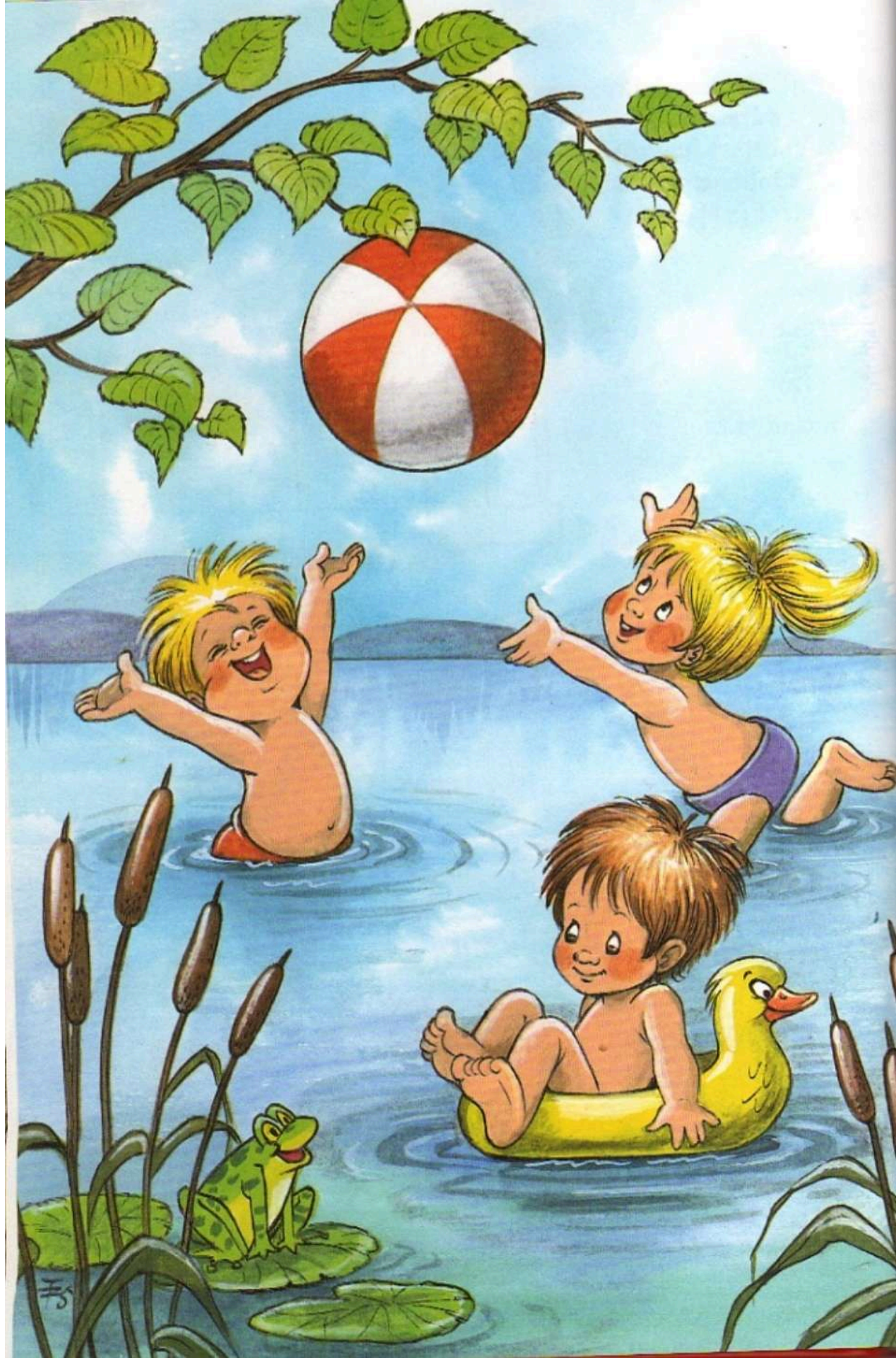
De nem kell túlzásba vinni, ahogy a túloldali képen a nyuszi teszi.

[50]

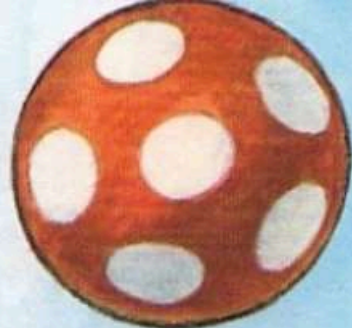

– Juj! Nem kérünk
az ilyen váratlan hideg
zuhanyból!
Máskor jobban vigyázz,
tapsifüles! [51]

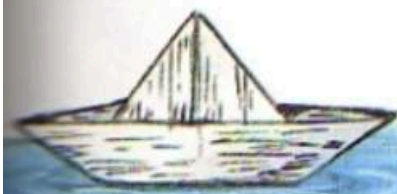
Amikor már jó meleg az idő, mehetünk a strandra. Te is szeretsz fürödni, igaz? Csuda jó dolog, éppen ezért elmondok néhány lényeges tudnivalót.

Az első és legfontosabb szabály: vigyázzunk a magunk és a mások testi épségére, egészségére, s a nyugalomára is!

Felhevült testtel nem tanácsos a hideg vízbe menni: betegség lehet az eredménye! Először letusolunk, hiszen nem illik piszkos, homokos lábbal, testtel a medencébe lépni. A vízben csak úgy szabad ugrálni, játszani, hogy azzal a többi fürdőzőt ne zavarjuk. A nálunk kisebbekre pedig különösen vigyáznunk kell!

A vízben az úszás a legjobb szórakozás, azonkívül egészséges is. Te már tudsz úszni?...

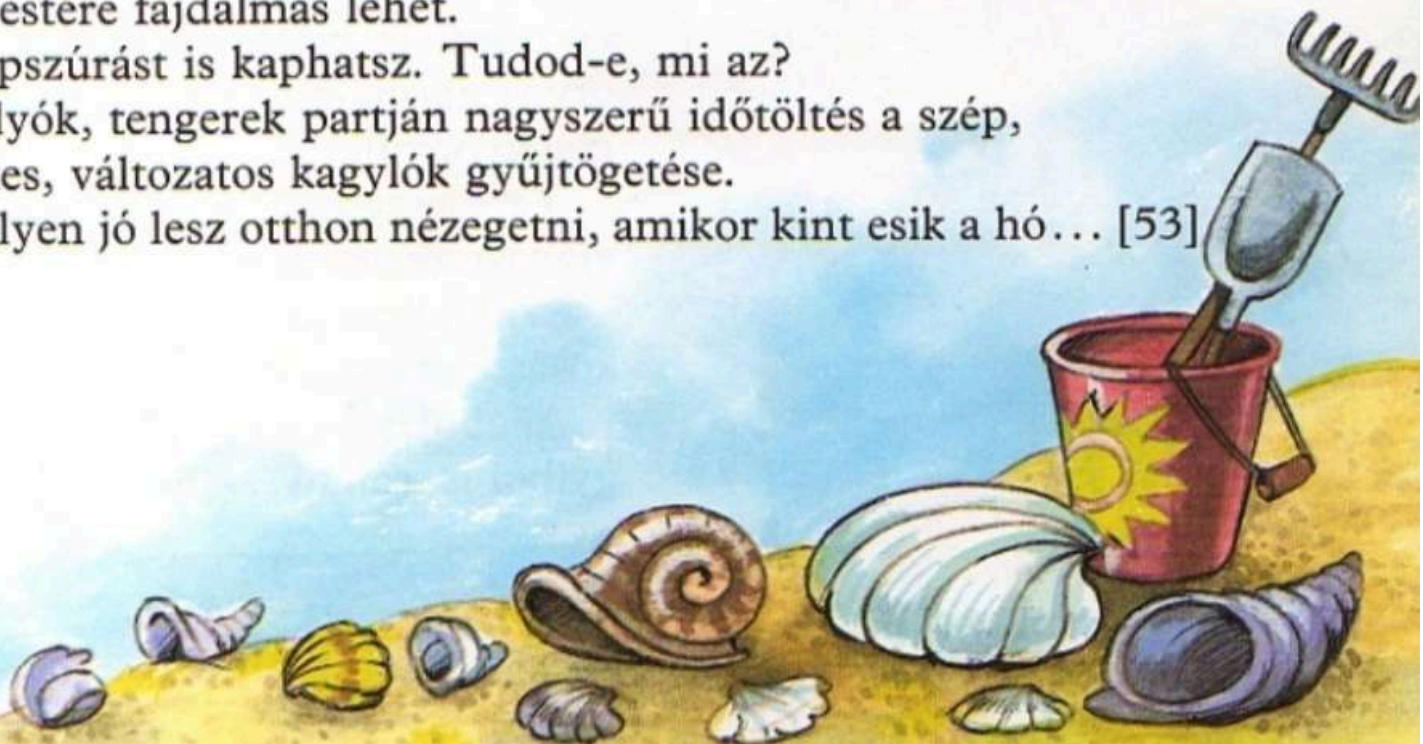
Még egy fontos dolog: csak a gyermekeknek kijelölt helyen strandolj! Ez a szabály az életedet védi, a mély víz veszélyes! Hosszú ideig ne maradj a vízben. A parton is remekül szórakozhatsz, építhetsz a barátaiddal homokvárat!

De vigyázz! A tűző napon sem tanácsos sokáig időzni, inkább keress egy árnyékos helyet. Különbön pirosra sül a bőröd, ami bizony estére fájdalmas lehet.

Napszúrást is kaphatsz. Tudod-e, mi az?

Folyók, tengerek partján nagyszerű időtöltés a szép, érdekes, változatos kagylók gyűjtögetése.

Milyen jó lesz otthon nézegetni, amikor kint esik a hó... [53]

Ez a nyuszi a nagy ugrádozásban kimelegedett, és hideg vizet ivott? Vagy sok fagyit evett? Nem tudom, de azt látom, hogy nagyon fáj a torka. Be is bugyolálta. De ez nem elég a gyógyuláshoz!

Mit kell még tennie?

Először is: lázat mérni! Azután zsupsz, be a jó meleg ágyikóba! Talán orvost is kellene hívni hozzá, nem gondolod?...

Te is voltál már beteg, nálad is járt doktor!
Emlékszel, azt mondta:

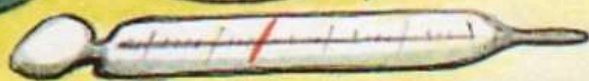
– Nyisd ki szépen a szád! Mondd azt, hogy ÁÁÁ!

Te nem nagyon fogadtál szót, talán meg is ijedtél, pedig csak a torkodat akarta megnézni. Ott pedig sötét van, ezért kell nagyra tátani a szádat. A gyógyuláshoz gyógyszerek is kellenek. Némi-lyik kanalas orvosság vagy tabletta nem éppen jóízű. De mézes tea segítségével könnyű lenyelni!

Ha rendesen beszedjük a gyógyszereket, és pontosan betartjuk az orvos utasításait, akkor hamarosan meggyógyulunk.

Természetesen az a legjobb, ha vigyázunk az egészségünkre, s nem visszük túlzásba a pancsolást, a futkosást, az ugrálást, a napozást.

A jóból is megárt a sok! Még a fagyiból is, sajnos... [54]

Nemcsak az ugrálástól és a rengeteg fagyitól lehet megbetegedni, hanem a bacilusoktól, vírusoktól is. Ezek a láthatatlan, apró lények sok-sok betegség okozói, terjesztői.

Kíváncsi vagy rá, hogyan találkozunk velük akkor is, ha nem akarunk?

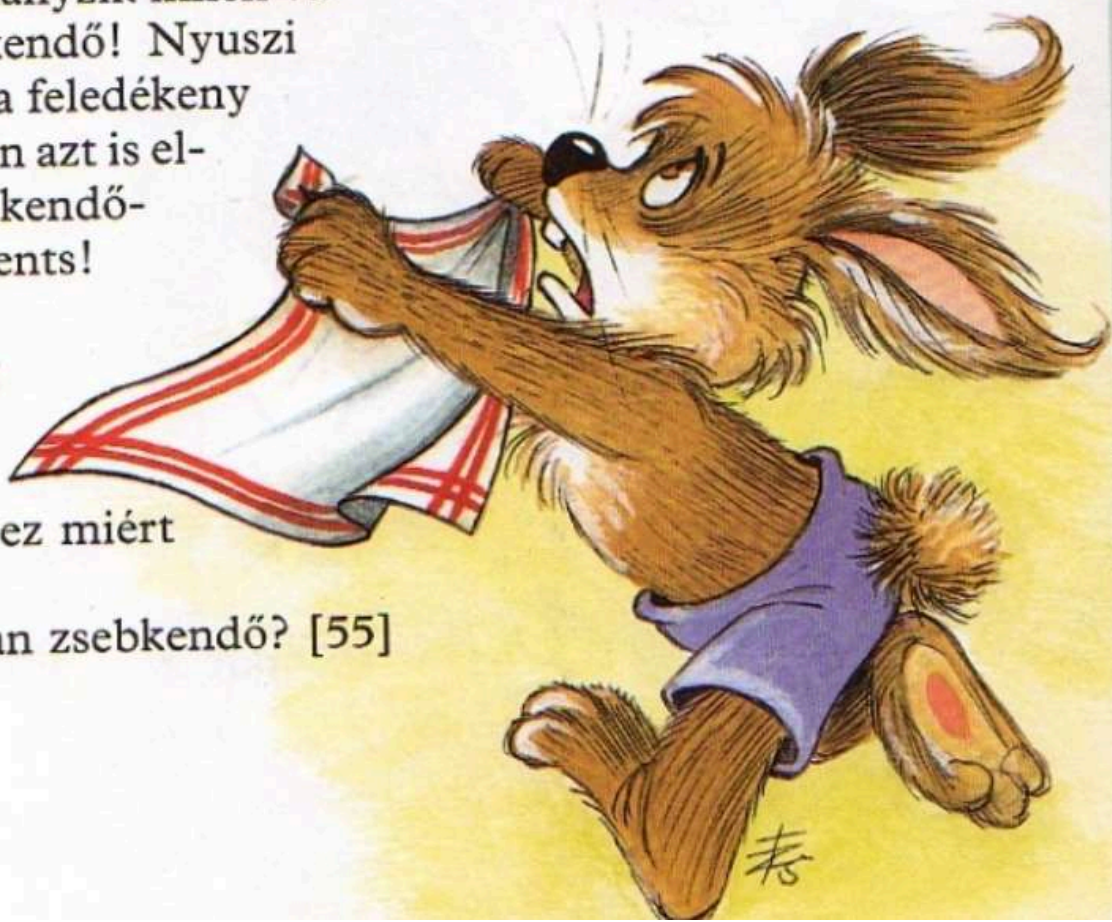
Nézd ezt a macskát! Akkorát tüsszentett, egymás után többször is, hogy csak úgy röpdösnek a bacilusok, a nátha okozói.

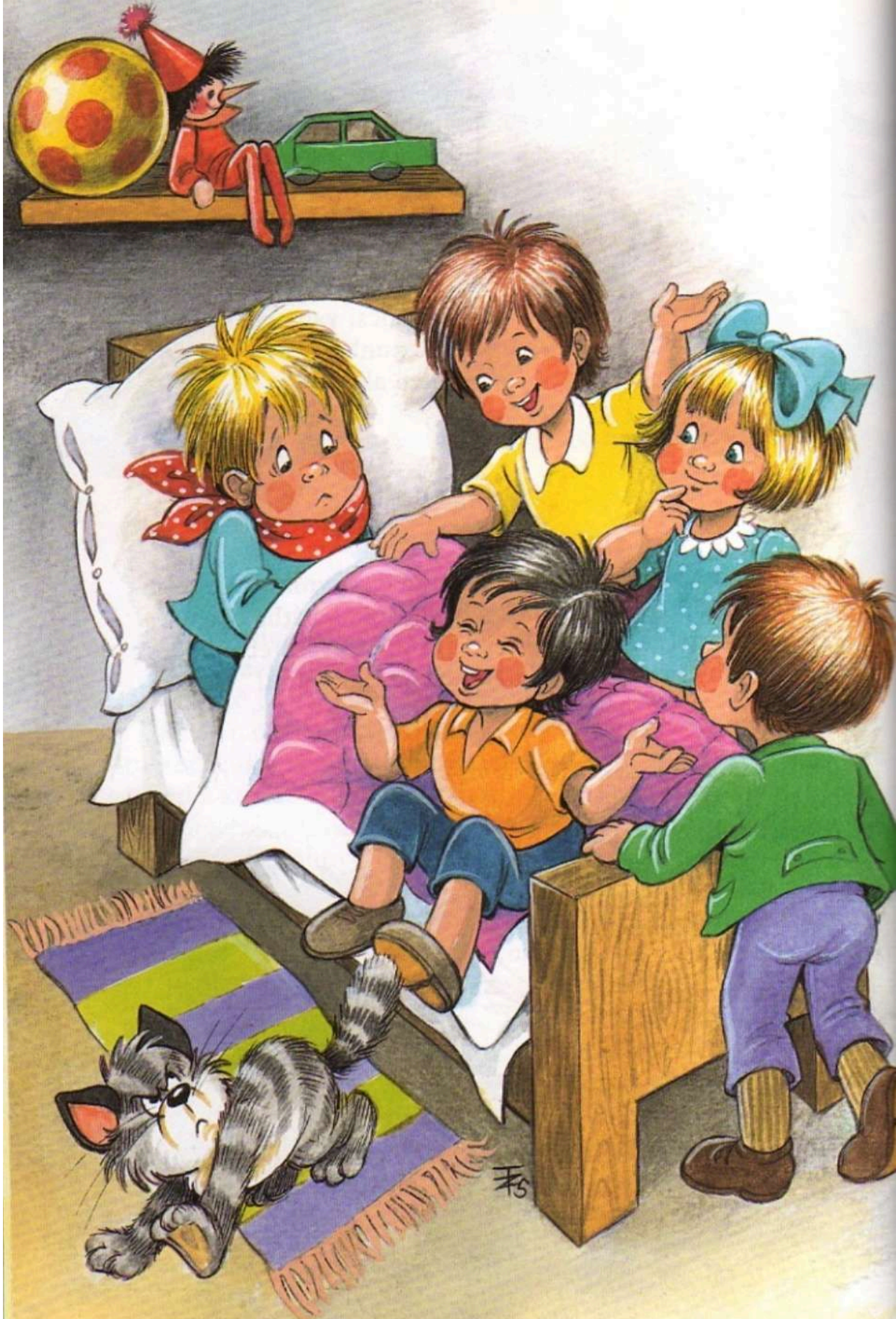
Legalább a kezét tenné a szája elé! Így a környezetében mások is megbetegedhetnek! Menekül is mellőle mindenki!

Szerinted nem hiányzik innen valami? Igen, a zsebkendő! Nyuszi már rohan is, viszi a feledékeny macskának. Biztosan azt is elmondja neki: Zsebkendőbe köhögj, tüsszents! Mondd te is!

Magyarázd meg ennek a náthás cicának és a barátaidnak is, hogy ez miért fontos!

Nálad mindig van zsebkendő? [55]

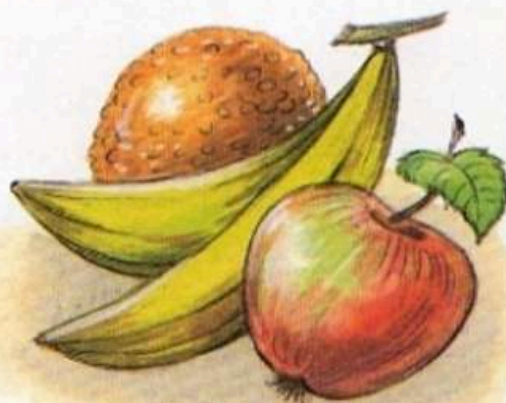

Betegnek lenni nem jó dolog. A gyógyszereken, a gondos ápoláson kívül még sok-sok türelem is kell a gyógyuláshoz, de azt a doktor bácsi nem írhatja fel receptre!

Néha látogatók is jönnek. Így gyorsabban telik az idő. Természetesen csak akkor, ha a beteg már jobban van, nincsen láza. Fertőző beteget egyáltalán ne látogassunk! Nézzük csak a nagy képet!

Szegény kis beteg milyen riadt arcot vág. Annál vidámabbak a látogatói! Remekül szórakoznak – főleg egymással –, a beteg meg egyre fáradtabb. Még az ágyára is rátelepedtek. Ezt igazán nem illik! Alig kap levegőt szegényke!

Jobban tették volna, ha nem egyszerre jönnek, hanem egyesével vagy legfeljebb ketten. Beteglátogatóban nem illik hangoskodni, viháncolni, de úgy látszik, ők ezt nem tudják. És azt sem: a hosszúóra nyúló látogatás kimeríti a beteget, és lassabban gyógyul meg. Talán máskor illendőbben viselkednek.

Mit vigyünk a betegnek? Legjobb a gyümölcs, az üdítő, a kompót, néhány szál virág, vagy kedveskedhetünk egy jó könyvvel. De tanácsot kérhetsz a felnőttektől is. [57]

Elmentek a látogatók is, a beteg bevette a gyógyszert. Lehet egy kicsit játszani az ágyban, de nagyon jó szolgálatot tehet egy könyv is. A könyveket nézegetve, lapozgatva gyorsabban múlik az idő, elfeledkezünk még a torokfájásról is.

Ugye milyen csuda dolog a könyv? Lehet vele beszélgetni, és közben könnyebb a gyógyulás. És mennyi mindent tud! Szórakoztat, tanít, elröpít messzi tájakra, izgalmas kalandokba, sok érdekes szereplővel, történettel ismertet meg.

Még nem tudsz olvasni? A képek is mesélnek neked. Nézegesd őket! Amikor már ismered a betűket, kitárul előtted a világ. Azt szokták mondani: a könyv jó barát! A könyvekkel sohasem fogsz unatkozni! Érdeemes óvni, vigyázni rá, hogy bármikor elővehessük: másnap, néhány hét, néhány év múlva. Tudod-e, hogy én most is szívesen olvasom a gyerekkori könyveimet?

Amikor neked is lesznek gyerekeid, odaadhatod nekik a te kedvenc könyveidet, mesélhetsz belőlük, vagy beszélgethetsz velük. De addig még sok év telik el! És sok-sok könyv gyűlik össze!

Egy egész könyvtárra való!

Melyik a kedvenc mesekönyved?

Miért kedveled?

Meséld el nekem, miről szól! [58]

Látod, ez a csacsi nem is olyan nagy számár, hiszen szeret olvasni!

De nini! Hogy néz ki a könyv a kezében! Milyen maszatos, gyűrött! Micsoda számárfülek éktelenkednek a lapjain!

Hogy a te könyveid ne legyenek ilyen csúnyák, azt tanácsolom, amikor abbahagyod az olvasást, ne hajtsd be a lap sarkát, inkább használj könyvjelzőt!

Készítsünk egyet mi is a Beszélgetőkönyvbe! [59]

Szép az idő, irány a játszótér. Remek dolog a szabadban játszani a barátainkkal.

De nézd csak Krisztát! Hova indul ebben a fidres-fodros, új ruhában? Csak nem a játszótérre igyekszik?

Biztosan a ruháját szeretné megmutatni a pajtásainak. Talán még dicsekedne is vele, pedig az nem szép dolog!

Ejnye, Kriszta! Hogyan fogsz most hintázni, homokozni! Egykettőre bepiszkolod magad! Az új ruhádat tartogasd egy különleges alkalomra. Siess, öltözz át gyorsan!

Látod, Ferkó is éppen játszani indul. De ő tudja, a játszótérre egyszerű ruházat kell, amiben kényelmesen mozoghat. Szóval... éppen játékhoz való! Túláságosan vigyázni sem kell rá, játék közben kinek jut eszébe ilyesmi!

Ferkó azt is tudja, hogy a drága, féltett játékot, elemes autót nem tanácsos a játszótérre vinni. Belemegy a homok, könnyen elromlik.

Homokozóvödröt, kislapátot, labdát visz magával. Ilyen játékok válnak a játszótérre.

Játék közben vigyázzunk a kisebbekre, meg magunkra is!

[62]

A hinta, a mászóka,
a csúszda minden gyermeké!
Engedj hozzáférni másokat is!
Mindenki sorra kerül.

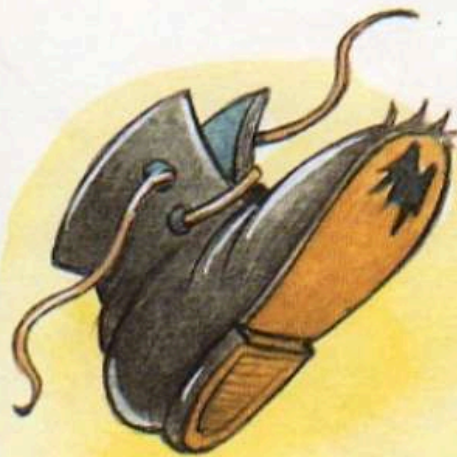

Igazán nagyszerű a homokozóban játszani!
Emlékszem, én is nagyon szerettem a nedves
homokot formázni, várat építeni.

Barátaiddal együtt ez is könnyebb, gyorsabban elkészül.
De közben néhány fontos dologról beszéljünk:
Amit mások építettek, arra is illik vigyázni!
Ne dobd rá a labdát, ne taposd el! Ne tedd tönkre más munká-
ját!

Ez a két kis lurkó elkészült a homok-
várral.
Ugye, milyen szépen sikerült?
Megcsodálhatja akárki! [63]

Az előbb arról beszéltünk, hogy játék közben nem nagyon figyelnek a gyerekek a ruhájukra. Ezért kell a megfelelő holmit felvenniük.

Mégis arra kérlek, próbálj meg mindig egy kis figyelmet fordítani a ruhád tisztaságára és épségére.

Mekkora lyuk tátong ennek a cipőnek a talpán!

Nagy kár, mert újat kell venni, s a cipő bizony nem olcsó.

Focihoz húzzál tornacipőt vagy egy használt cipőt, hogy az utcait megkíméld.

Karcsinak nem azon jár az esze, hogy óvja a holmiját. Nézd, milyen élvezettel ticseg-tocsog, tapicskol a sárban! Az meg fröccsen jobbra, balra! Ejnye, talán ezt mégsem kellene! A cipője, a ruhája piszkos és sáros lesz!

Annyi más okosabb játékot választhatott volna! Anyukájának így nagyon sokat kell majd mosnia! [64]

Gondolj erre, amikor a csokit majszolod,
a maszatos kezedet meg beletörölöd
a ruhádba.

Vagy te már nem csinálsz ilyet?

Nézd csak ezt a kislányt!
Milyen piszkos lett a ruhája!
Nem szeretnél így kinézni, igaz?

Jankó meg szomorúan nézi a kiszakadt
nadrágját!

Késő bánat! Akkor kellett volna erre
gondolni, mielőtt felmászott a fára!

Sári éppen most veszíti el a sálját. Mennyire
örült, amikor a nagyi megkötötte neki!

Észre sem veszi: volt sál, nincs sál...

Te vigyázol a sáladra, a kesztyűdre?

Vigyázol-e minden holmidra?

Remélem, igen! [65]

A túloldali képet nézve biztosan kitalálod, hogy most az óvodáról lesz szó.

Nézzük meg a nagy képet! Mennyi játék! Igazán nagyszerű dolog óvodásnak lenni! Milyen jókedvűen, nagy egyetértésben rakosgatják a kockákat a mókus, a maci, a nyuszika. Remekül szórakoznak.

Nem így az a két gézengúz! Nézd, hogyan rángatják, cibálják azt a szegény babát!

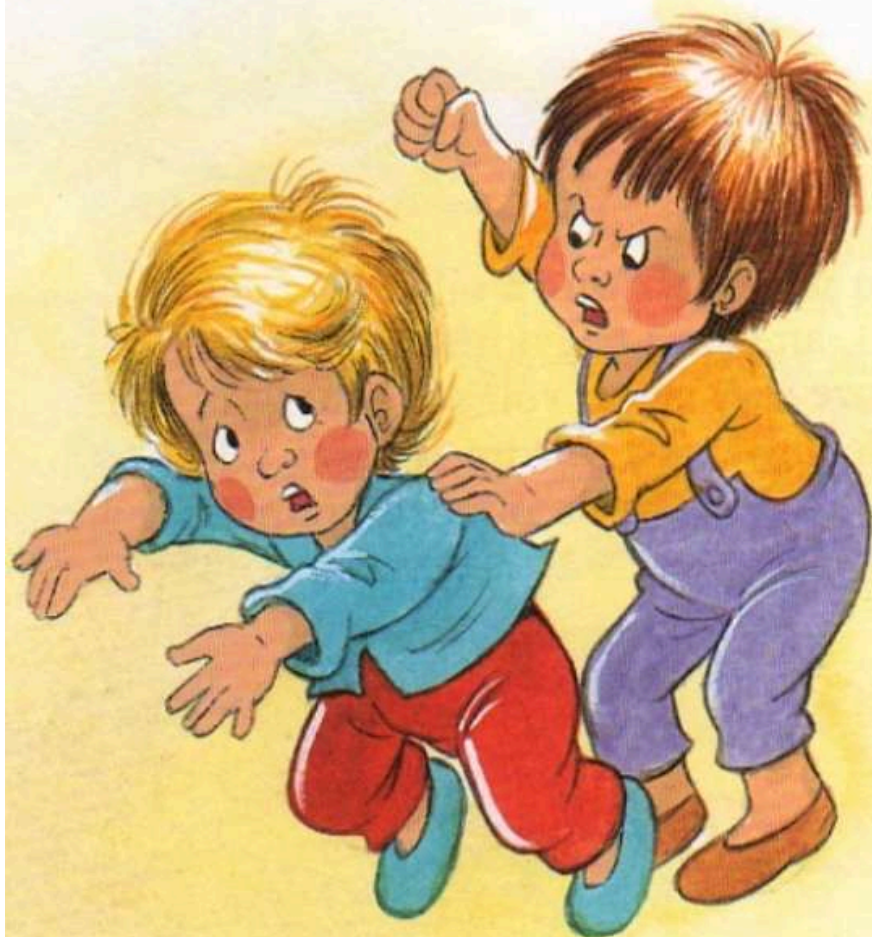
Itt meg, a lap alján az egyik gyerek püföli a másikat, persze a nagyobb a kisebbet! Remélem, te nem csinálsz ilyet! Senki sem szereti, ha csipkedik, lökdösik.

A verekedős gyerekekkel nem szívesen játszanak a többiek...

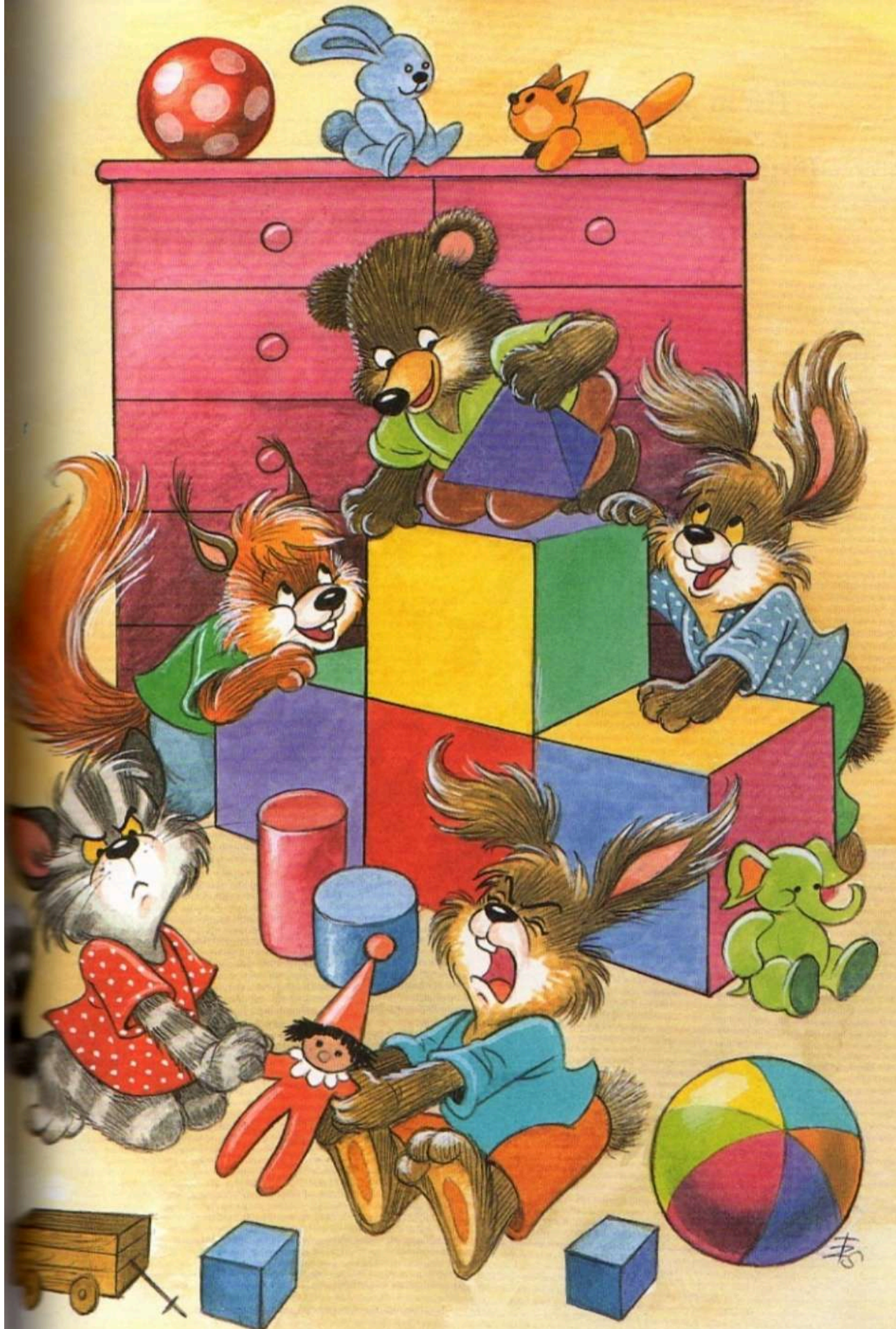
Az óvodában az a jó, hogy sok gyerek van ott, és mennyi-mennyi játék!

És az óvó néni szép dalokat, mondókákat tanít, érdekes meséket mond.

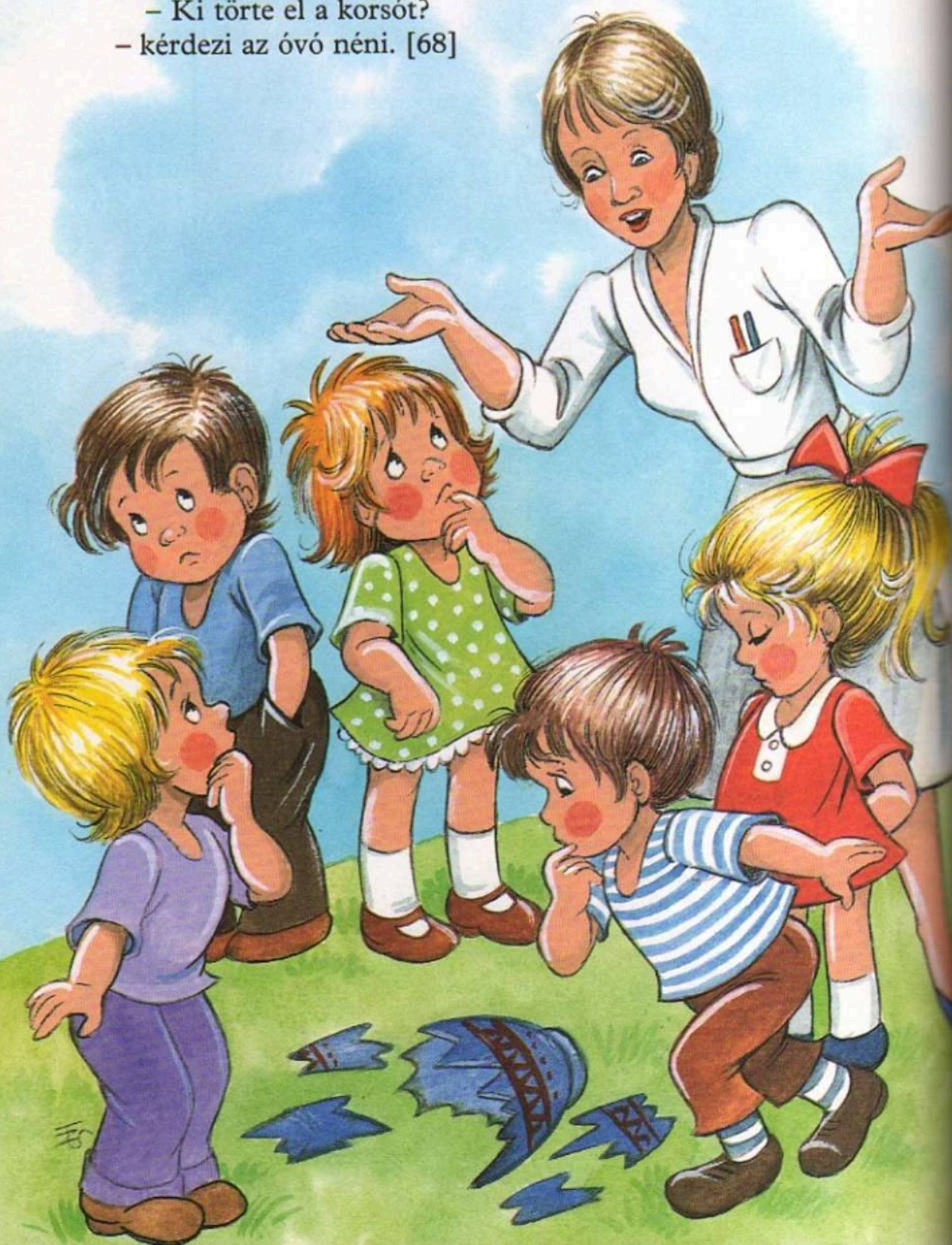
Érdemes rá figyelni, ő tudja, mi a jó, mi a helyes, és nagyon szereti a gyerekeket.

Ha te lennél az óvó néni, mit mondanál a verekedő, civakodó gyerekeknek? [66]

Hát itt meg mi történt?
A nagy játszadozás közben eltörött a vizeskorsó.
Biztosan nem szándékosan tették, de a baj megesett!
– Ki törte el a korsót?
– kérdezi az óvó néni. [68]

Klári kiabál:

– Dani volt! Dani volt!

Árulkodik! Mit szólsz hozzá?

Klári jobban tette volna, ha csendben marad!

De figyeljünk csak!

Mit csinál Dani?

Ha azt mondja: – *Nem én voltam!*, akkor nem mond igazat, hazudik.

S a hazudozás még az árulkodásnál is rosszabb! Dani persze becsületesen azt mondja:

– *Én törtem el!*

Nem könnyű bevallani, ha rosszat tettünk, de meg kell tenni! Dani biztosan bocsánatot kér, mivel tudja, vállalni kell a cselekedeteinket.

Ezt nevezzük tisztességnek.

Az óvó néni nem szidja meg, inkább megdicséri, no nem azért, mert eltörte a korsót, hanem a becsületességéért, azért, mert igazat mondott.

Érdemes becsületesnek lenni! A hazugság előbb-utóbb úgyis kiderül, és akkor pirulni kell miatta.

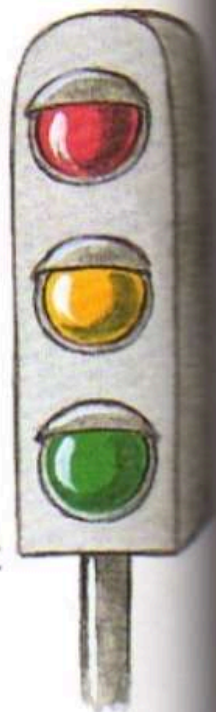
Van egy közmondás: „A hazug embert hamarabb utoléri, mint a sánta kutyát”.

Gondolkozz csak el, mit is jelenthet ez.
Beszélgezzünk erről egy kicsit! [69]

Az óvodából induljunk hazafelé!

Beszélgessünk most arról, hogyan viselkedjünk az utcán! Nagyon sok a tudnivaló, most csak néhányat mondok el, amit az egészen kicsi gyerekeknek is ismerniük kell.

A járdán nem illik rohangálni, másoknak nekimenni. Ha véletlenül mégis megtörténik, akkor bocsánatot kell kérni. Amikor a túloldalra szeretnél átmenni, állj meg a járdaszélen, előbb balra, majd jobbra nézz, nem jön-e valamilyen jármű. Ha szabad az út: átmehetsz!

Nagyobb városokban közlekedési lámpa segíti a gyalogosokat. Te tudod, mit jelentenek a lámpa színei?

Sok-sok közlekedési szabály van, a legtöbbre tábla figyelmeztet. Ismersz-e ilyen táblákat, jelzéseket? Rajzolj le ide néhányat!

Az úttestre festett fehér csíkok azt jelentik: itt átmehetnek a gyalogosok. *Zebrának* nevezik. Tudod-e, miért?... [70]

A gyalogos és a járművel való közlekedésnek is sok fontos szabálya van.

Ezek a szabályok értünk vannak, ránk vigyáznak, figyelmeztetnek bennünket a veszélyekre.

A szabályokat nemcsak illendő, hanem kötelező is betartani. Szívesen tesszük, mert tudjuk, így kerülhetők el a balesetek.

Ha kilépsz az utcára, igen sok veszély leselkedik rád. Az úttest a járművéké, a járda a gyalogosoké! Úgy közlekedj, hogy ne történjen bajod, de arra is figyelj, hogy másokat ne sodorj veszélybe!

A kicsi gyerek legjobban teszi, ha megfogja a felnőtt kezét. Látnod, a kismackó és a mamája milyen jól elbeszélgetnek útközben?

Nini, mi gurul utánuk a zebrán?

Egy zebra! [71]

Sétálni jó, de néha nagyobb távolságot kell megtennünk, ilyenkor járműre szállunk.

Utazhatunk autóval, busszal, vonattal. Néhány városban villamos és trolibusz is közlekedik.

Hát a levegőben? ...

És a folyók vizén? ...

És a föld felszíne alatt?

Az autóban a kisgyerek mindig a hátsó ülésre üljön; ez fontos szabály.

Amikor buszra szállunk, akkor sem illik rendetlenkedni, futkosni, túl hangosan beszélgetni, másokat zavarni. Nem szabad fagyival felszállni. Mit gondolsz, miért? ...

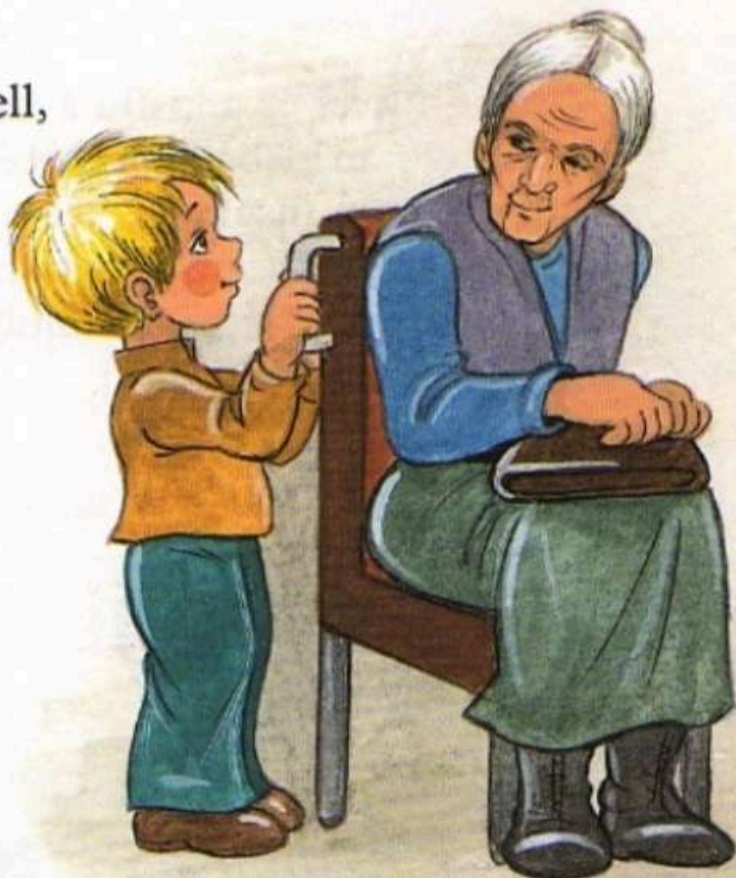
Ha van elegendő hely, le is ühetsz. Ám gyakran sok az utas, s ekkor helyesen teszed, ha átadod az ülőhelyedet az idős néninek, a fáradt, öreg bácsinak, s azt mondod: – Tessék leülni!

Te fiatal és erős vagy, meg udvarias is. Jól gondolom?

Ez a kisfiú miért nem adja át az ülőhelyét az idős bácsinak?

Figyelmeztess, légy szíves, mi a helyes, udvarias viselkedés! [72]

Ha állva utazol, kapaszkodnod kell,
nehogy eless egy hirtelen fé-
kezésnél. Nagyon megütheted
magad! Jobb megelőzni a bajt!

Látod, ez a kisfiú udvarias volt,
átadta a helyét a néninek, és fogódz-
kodik. Lehet, hogy még beszélget-
nek is egyet a hosszú út alatt egymással.

Ez a kisgyerek a mamája ölében ül.
Ő még nem tud állni, el sem érné a
kapaszkodót. Ő itt van a legnagyobb
biztonságban. Így még külön helyet
sem foglal el. Amikor nagyobb lesz,
biztos udvariasan, rendesen fog vi-
selkedni, ahogy te!

Hogy eltelt az idő!

Már meg is értünk! Kiszállás!

[73]

Mit művel ez a kisfiú a játékküzlet kirakata előtt?

Hangosan kiabál, bömböl és követelőzik. Talán valamelyik játékot szeretné magának. Nem érti meg, hogy nem lehet mindig, mindent megvásárolni, másra is kell a pénz.

Az akaratos fiút megbámulják a járókelők. Szegény mamája szégyenkezhet miatta! [74]

Ez a hosszúfülű is ordít, sír, kiabál,
egyszóval: hisztizik. Méltó párja
a túloldali kisfiúnak.

Talán az embergyerekektől tanulta ezt?

A rossz példa is ragadós, nemcsak a jó!
A másik tapsifüles milyen mérgesen kucorog itt a sarokban!
Még a pofikáját is felfújta! Duzzog, morgolódik magában.

Vajon mi lehet az oka?

Talán nem ízlett neki a répafőzelék?

Vagy nem kapta meg azonnal a nagyon vágyott kisautót?

Vagy talán görbén nézett rá az öreg varjú a szomszéd fáról?

Valami oka biztosan van, de ezek miatt nem érdemes ilyen
rosszkedvűnek lenni.

Nézd csak, az arca is eltorzult.
Szólj neki, nézzen tükörbe!
Ha látná magát, soha többé
nem duzzogna!

Te tudod, ugye: nem érdemes
így viselkedni!

Jó lenne, ha soha nem hisztiznél,
nem duzzognál. Legyél mindig
kedves, mosolygós, jókedvű! [75]

Sokfelé jártunk, több helyen megálltunk, mindenféle érdekes dolgot láttunk, és hipp-hopp, már haza is érkeztünk!

Éppen úgy, mint ez a kismackó. Látod, milyen jól tudja, hogy mire való az ajtó előtt a lábtörlő?

A cipőnkre tapadt port, sarat illik letisztítani. A lakásba csak úgy lépünk be!

Különösen fontos ez télen, amikor kinn esik a hó és rátapad a cipőre, a csizmára. A por, a sár, a latyakos hó maradjon csak kívül az ajtón! Persze legjobb, ha rögtön kibújunk a szennyes lábbeliből, és papucsot vagy házicipőt húzunk. A mókuska is szereti a tisztaságot, a rendet. Hazaérkezés után siet a fürdőszobába, és alaposan megmossa a kezét. Az utcán és a járműveken sok piszok ragadt rá.

Emlékszel? Már beszélgettünk erről. A tisztaság a betegség el-
lensége.

Azt is mondják: A tisztaság fél egészség!
Az otthonunk, környezetünk tisztaságára ezért is ügyelnünk kell. [76]

Sajnos, nem mindenki gondol erre.
Például ez a tapsifüles sem!

Se lábtörölés, se kézmosás,
zsupsz, már mászik is
– cipőstül! – a fotelba!

Egykettőre piszkos lesz a huzat, s ha valaki ideül, az ő ruhája is. A bútort, a szőnyeget igen fáradságos munkával lehet csak kitisztítani. Nem könnyű munka a takarítás, igaz? A nyúlgyereket ez sem érdekli. Bezzeg, ha neki kellene kitakarítania, jobban meggondolná!

Látod, mennyi minden kiderül a képről!

Mit tudtunk meg erről a nyusziról?

Ha mindezt hallaná most, elszégyellné magát. Legközelebb talán már ő is használni fogja a lábtörölőt, hazaérve papucsot húz, és a kézmosásról sem feledkezik el.

Figyelmeztessd, hogy a levetett holmiját se dobálja szerteszét! A fürdőszobában kézmosás után jól zárja el a csapot.

Mi maradt még? Persze, a poros, sáros cipők az előszobában. Azokat is ki kell tisztítani! Reggel sietünk, nincs rá idő. Ha mindez megvan, akkor pihenhetünk egy kicsit a fotelban! [77]

Beszéltünk arról, hogy a takarítás, a szőnyegtisztítás, a mosás fárasztó. Főleg akkor, ha a mamának egyedül kell mindent csinálnia. Ilyenkor igazán elkél a segítség!

A gyerekek már kiskorukban is tudnak segíteni a házimunkában. Együtt sokkal gyorsabban elkészülnek, és közben jókat lehet beszélgetni, ahogy Mackó mama és a kislánya teszi.

Biztosan ismeritek ezt a közmondást: Több kéz, hamar kész!

[78]

Néhány munkát már egyedül is elvégezhetsz. Ilyen a porszívózás, ezt te is szívesen csinálod, igaz? A villanyáram azonban veszélyes! A gép zsinórját felnőtt dugja be a konnektorba!

A kutyus a képen nagyon ügyes, minden sarkot, minden zugot alaposan kitakarít.

A portörleszt sem ördögösség, csak nagyon figyelmesen kell csinálni, nehogy véletlenül leverjünk valamit a polcról vagy az asztalról. Te már tudsz vigyázni, igaz?

A legegyszerűbben úgy segíthetsz anyunak, ha rendet tartasz a saját birodalmadban, a játékaidat és egyéb holmidat használat után a helyére teszed.

Erről is beszéltünk már, de nagyon fontosnak tartom, ezért említem újra.

Ha vigyázunk az otthonunk, a környezetünk tisztaságára, akkor a fáradságos házimunka is kevesebb lesz! [79]

A takarításban egy kicsit elfáradtunk.

A jól végzett munka után következhet a pihenés!

Lehet szundikálni egy kicsit, olvasni, rajzolgatni, esetleg tévét nézni. Ha szép az idő, a szabadban sétálgathatsz, futkározhatsz, a barátokkal labdázhatsz, bújócskázhatsz.

De ha rossz az idő? – kérdezheted. Ilyenkor előkerülnek a játékok. Egyedül is jól lehet játszani. Melyik a kedvenc játékid?

A legjobb azonban az, ha társad is akad a játékhoz. Amikor együtt a család, nagyszerű szórakozás a társasjáték.

Nézd csak az egércsaládot! Milyen jól érzik magukat! A papa, a mama, a gyerekek együtt játszanak, jókat nevetnek. Neked is vannak társasjátékaid? Melyikkel játszol a legszívesebben? ...

A társasjátékoknak különböző szabályaik vannak, ezek gyorsan megtanulhatók, aztán kezdődhet a játék. Néhány szabály azonban mindenféle társasjátékra egyformán vonatkozik. Ezeket illik betartani.

Soroljuk csak!

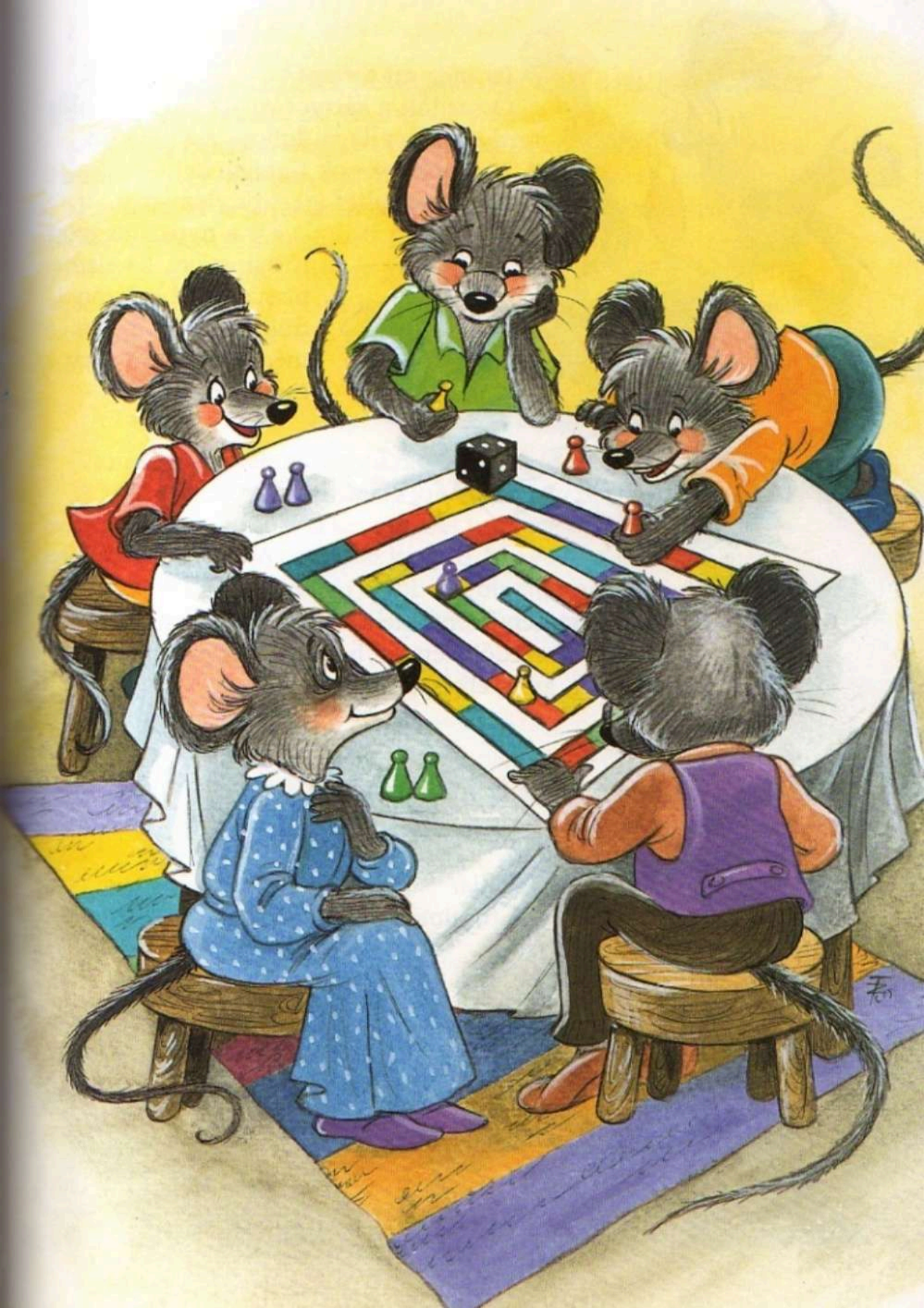
A játékban csalni nem illik. A csalással nem csak játékostársaidat, hanem saját magadat is becsapod. Ugye, te nem szoktál csalni?

Veszíteni is tudni kell! Nem győzhetsz mindig, hiszen a többiek is győzni szeretnének. Ez a játék lényege.

Játék közben együtt izgulunk, majd együtt örülünk a nyertessel, még akkor is, ha veszítettünk. Talán legközelebb nekünk kedvez a szerencse. Hallottad-e a mondást?

A szerencse forgandó!

Nyerni jó, de a legjobb együtt játszani! [80]

Itt meg mi történt?
Összedőlt a kártyavár! Ez könnyen elő-
fordul; miért ilyen dühös ez a nyuszi?
A játékhoz sok-sok türelem kell.
A kártyaváráépítés igazi türelemjáték.

De a nyuszi nagyon
türelmetlen: ha elsőre
nem sikerül, rögtön
dühbe gurul. Talán
még el is bőgi magát
mégében.

Nem így a kiskutya!

Látod, milyen ügyesen felépítette a várat? Pedig biztosan neki
sem sikerült elsőre. Összedőlt kétszer, háromszor, de ő újrakezdte.
Addig próbálkozott, amíg elkészült vele.

Ügyessége és türelme is volt hozzá.
Aki türelmes, az sokkal ügyesebb,
okosabb lesz, mint aki az
első próbálkozás után feladja.

Neked van-e elegendő türelmed?
Próbáld ki. Építsünk
mi is kártyavárat! [82]

A türelem, a kitartás és a szorgalom nemcsak a játékhoz szükséges, hanem a munkához és a tanuláshoz is.

Azt is türelmesen meg kell várnod, amíg a zebránál zöldre vált a lámpa, amíg a boltban rád kerül a sor, amíg a forró leves kihűl.

Egymáshoz is türelmesnek kell lennünk: a barátainkkal, a családtagjainkkal, mindenkivel! Ez nem mindig könnyű, de meg kell próbálni. A türelmet bizony gyakorolni kell! Például a cipő befűzése, az ing begombolása igen jó gyakorlási lehetőség már kicsi korban. Aki türelmetlen, sokkal nehezebben, sokkal több idő alatt tanul meg mindent.

Vannak gyerekek, akik gyakran türelmetlenek a kistestvérükkel.

A kicsi csak kérdez, kérdez, a jó testvér meg mindig válaszol, hiszen a pici gyerek sokkal kevesebbet tud még a világról, mint a nagyobbak. Milyen jó érzés lesz később, hogy annyi mindent megtanítottunk neki! A türelem előbb-utóbb eredményhez vezet. Van egy szép, régi közmondás: Türelem rózsát terem! [83]

Beszéltünk már arról, hogy a közös játék sok örömet ad. Az előzőekben pedig a türelemről volt szó. Egyedül sokszor nehezen boldogul az ember, segítségre van szüksége.

Nézd csak, mivel foglalatoskodik a nyuszi.

Ő igazán nem mondható türelmetlennek!

Próbálgatja így is, próbálgatja úgy is, csak nem sikerül a hóember fejét a helyére rakni. Egészen kimelegszik a nagy igyekezetben!

Kellene egy létra, de ha lenne is, egymaga nehezen tudná idecipelni.

Nagyokat sóhajt: – Ha valaki segítene, mindjárt könnyebb volna!

Ez a kívánság gyorsan teljesült!

Éppen arra sétált Miska, a kismackó.

– Várj, nyuszi! Segítek! – kiáltotta.

Összefogtak, együtt gyorsan befejezték a nagy munkát. [84]

– Nagyszerűen sikerült a hóember! Messzi földről csodájára jártak, egészen tavaszig. A tapsifüles és a mackó igazán büszkék lehetnek... Lám, milyen jó, ha segítőkész barátaink vannak!

A közös munkának az öröme is közös! [85]

Bizony, sokszor szorultunk segítségre. Éppen ezért mi is segítünk másokon. Látod, Piri az öreg nénit átvezeti az úton. Igazán nem nagy fáradság, az idős embereknek viszont nagyon jólesik, ha ilyen segítőkész gyerekekkel találkoznak!

Te segítettél-e már valakinek?

Tudod, nem kell nagyon nagy dolgokra gondolni, néha az egészen apró kis szívdesség is sokat számít!

Gyakran adódik erre alkalom.

Például a kisgyerek segíthet a testvérkéjének a cipőfűzésben.

Kicsi korban ez még sok gondot okoz.

Segítesz akkor is, ha leviszed a szemetet, ha bevásárolsz a közeli boltban.

Miben tudnál még segíteni? ...

[86]

Ez a kislány nem sokat gondolkodott, miben segíthetne az anyukájának.

Vegyél példát róla.

Nagy bevásárlásoknál te is segíthetsz a mamának cipelni a csomagokat, hiszen már elég erős vagy.

Persze ne a legnehezebb csomagokkal próbálkozz! Csak arra vállalkozz, amire az erődből telik.

Ne felejtse el, a kis segítség is segítség! Otthon pedig lehet kicsomagolni, mindent a helyére rakni. Ha ilyenkor a mama szemébe nézel, meglátod, mennyire örül! Hiszen kedves, segítőkész gyermeke van. [87]

A cipekedés, rendrakás után pihenjünk egy keveset, nézegessünk fényképeket!

Előbb itt, a könyvünkben, később majd előkeressük a saját képeinket. Most beszéljessünk a fényképekről.

Ez egy kedves család képe. Látod, milyen nagy szeretettel néznek a kicsi babára a szülei? Nemrég még te is ilyen pici voltál... Megnézzük ám a kiskori képeidet is! Talán az én gyerekkori fotóim is előkerülnek. Kíváncsi vagy, milyen voltam kiskoromban?

Ennek a kisbabának még nincsen testvére, de talán hamarosan születik egy öcsikéje, ha fiú, vagy egy húgocskája, ha lány lesz.

Ha idősebb testvérei lennének, akkor azt mondanánk: bátyja és nővére van.

Ezek a képek idősebb embereket látsz. Kik lehetnek ők?

Anya és apa szülei a te nagyszüleid: nagymamád és nagyapád, te pedig a kis unokájuk vagy! [88]

Mennyi kép van ezen az oldalon! Kiket ábrázolnak vajon?

A tágabb családot *rokonságnak* nevezzük. Nem könnyű eligazodni a rokoni kapcsolatokban, de majd megtanulod.

A te szüleid testvérei a nagynénik, nagybácsik. Az ő gyerekeik pedig a te unokatestvéreid.

Apa fiútestvére anyának a sógora. Anya lánytestvére viszont apa sógornője.

Nagymama és nagypapa szülei a te dédszüleid.

Nem is nehéz megjegyezni, igaz? Ismételjük csak, ki kicsoda!

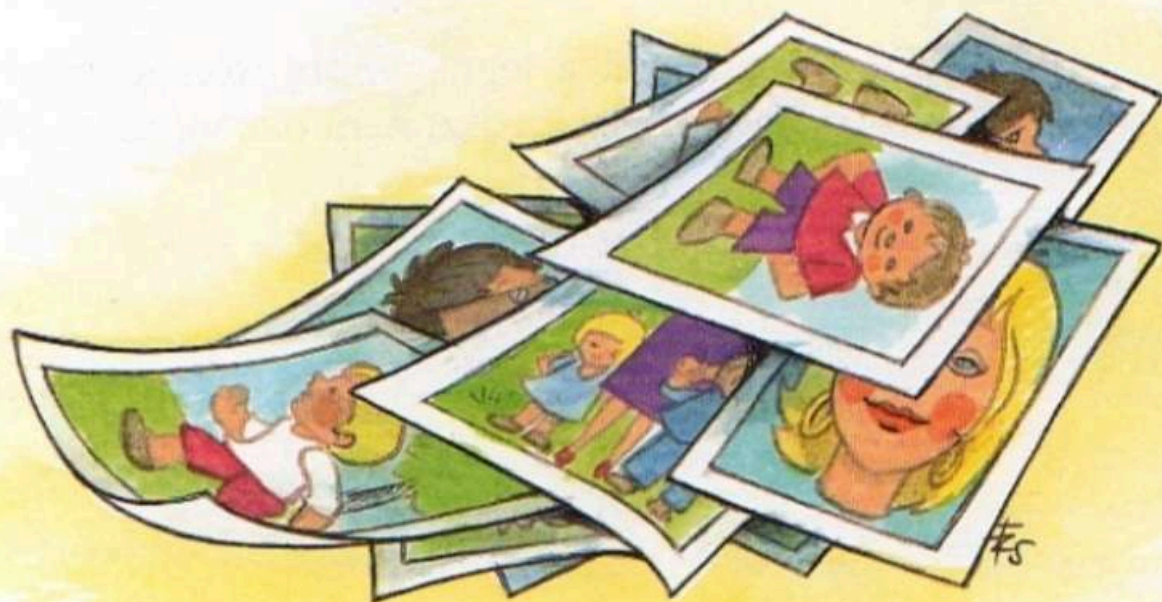
Nagyon jó, ha nagy családban élhetünk, ha sok rokonunk van. Összetartozunk, szeretjük és segítjük egymást. Jó a rokonokkal együtt lenni, jó tudni, hogy bármikor számíthatunk rájuk.

Szívesen mész látogatóba az unokatestvéreidhez, a nagyszüleidhez, ők meg nagyon várnak téged.

Látod, mennyi mindenről mesélnek a fényképek? Egyszer majd neked is lesz fényképezőgéped, te is készíthetsz néhány felvételt a családról.

Keressük meg most a saját családi képeinket.

Jó szórakozás lesz, meglátod! [89]

Minden családnak vannak ünnepei: a születésnapok, a névnapok, a különleges évfordulók.

Tudod-e, mikor van a te születésnapod?

Hát a névnapod?

Illik ezekre a napokra figyelni, ne feledkezz meg azokról, akiket szeretsz. Természetesen nehéz fejben tartani minden jeles ünnepet. Ehhez nyújthat segítséget a naptár. Bejegyezhetjük, megjelölhetjük a család ünnepeit. Jó, ha figyelmeztetjük egymást a névnapokra, a születésnapokra vagy az anyák napjára! Ilyenkor szép ruhát veszünk fel, s a szívünket is ünneplőbe öltöztetjük.

Virággal, apró ajándékkal kedveskedhetünk az ünnepeltnek, néhány szó, egy szép vers vagy egy saját kezűleg készített rajz kíséretében.

Örömet szerezni jó: az is örül, aki kapja, az is, aki adja. Te is éreztél már ilyen örömet, igaz? Nézd csak, a nagy képen a nyúl-mama is boldog, gyermekei gyönyörű virágcsokorral köszöntik anyák napján. Egy szép dalt is elénekelnek.

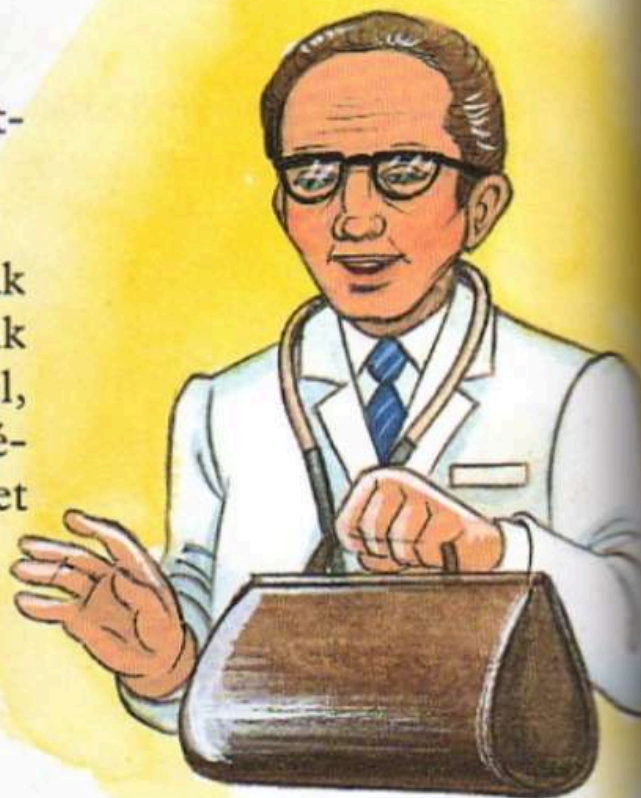
Az édesanyáknak ez az ünnep a legkedvesebb!

De a mamának a legnagyobb örömet azzal szerezheted, ha egész évben jól viselkedsz, nem okozol szomorúságot neki. [90]

Beszélgessünk most a tisztelet-
ről...

A tisztelet nem kötelező. Csak olyan emberek iránt érezzük, akik ezt megérdemlik viselkedésükkel, becsületességükkel, segítőkészségükkel, kiváló munkájukkal. Ezeket *emberi értékeknek* nevezzük.

Tiszteljük a szüleinket, mert értünk fáradoznak, vigyáznak ránk, nevelnek, tanítanak, ápolnak és nagyon szeretnek bennünket!

Tiszteljük az orvost, aki a tudásával sok-sok beteg fájdalmát enyhíti, segíti gyógyulásukat.

Tiszteljük az idős embereket, akik hosszú életükben sokat dolgoztak, igen sok fáradsággal felnevelték gyermekeiket, s most az unokáikkal foglalkoznak.

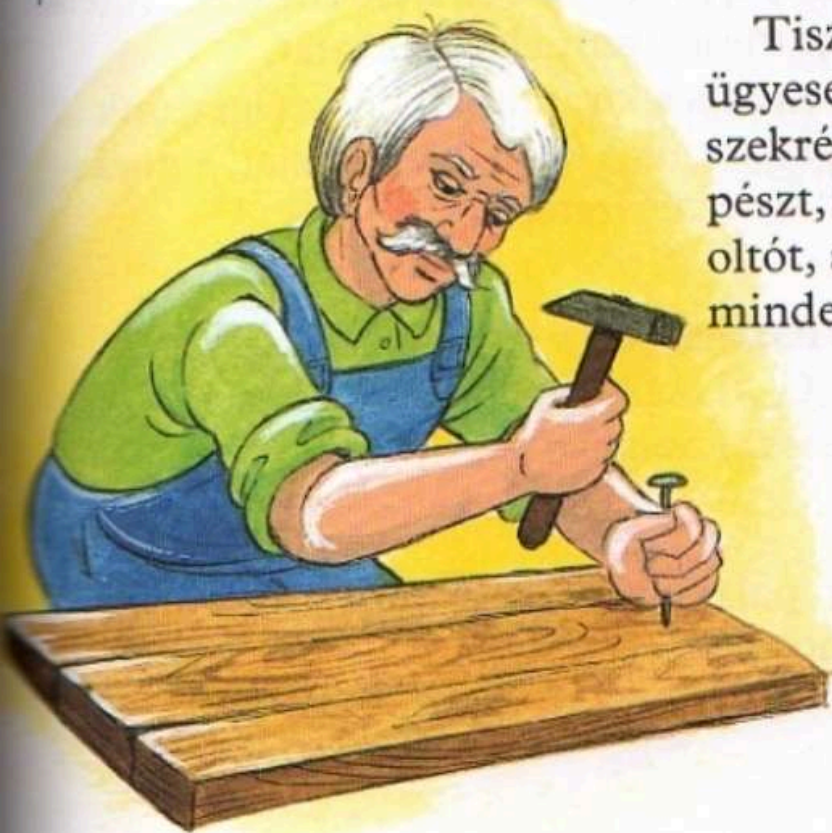
Tiszteljük az óvó nénit, a tanítókat, a tanárokat, hiszen ők segítenek abban, hogy a kisgyerek eligazodjon a világban, hogy okos, becsületes, tiszteletreméltó felnőtt váljék belőle. [92]

Tiszteljük a rendőr bácsit,
mert vigyáz az emberekre, meg
is véd minket, ha kell.

Tiszteljük a péket, aki hajnal-
ban kel, s a forró kemence mel-
lett azért dolgozik, hogy friss ke-
nyerünk, zsemlénk, kiflink le-
gyen.

Tiszteljük az asztalost, mert
ügyesen készít széket, asztalt,
szekrényt; a buszvezetőt, a ci-
pészt, a pilótát, a mentőst, a tűz-
oltót, az író, a festőt, a zenészt,
mindegyiket a jó munkájáért.

Példaképül is ilyen embereket szoktak választani a gyerekek.
Neked van-e példaképed? ...
Felnőtt korodban kire szeretnél hasonlítani? ...
Meg tudnád magyarázni, hogy miért? [93]

A tiszteletnél erősebb érzés a szeretet.
Beszéljünk most erről!

Sokféle szeretet van. Szereted a csokoládét, mert finom és édes. A gyümölcsöt, hiszen jóízű és sok benne a vitamin. Szereted a szép mesét, ami elszórakoztat.

Szeretjük a kirándulást; beszélgettünk is róla. Szeretjük a fákat, a virágokat, a madarakat: a természetet.

Szereted a bablevest, a palacsintát... Melyik étel a kedvenced?...

Szereted a barátaidat, a játék autódat, a babádat. Talán még jobban a cicádat, a kutyádat.

Szeretünk télen szánkózni, hógolyózni, korcsolyázni. Nyáron fürödni, labdázni, utazni. [94]

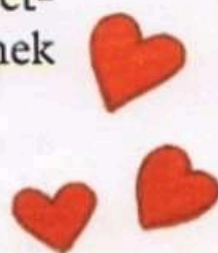
Szeretjük a napocskát, mert meleg sugaraival simogat bennünket.

Mennyi mindent szeretünk!
A legfontosabb, hogy mi, emberek,
egymást szeressük!

A családjukat szeretjük a legjobban a világon. A szüleik téged szeretnek leginkább, te pedig őket. Aki szereti a másikat, az ragaszkodik hozzá, vigyáz rá, segít neki. Lehetnek gondok, jöhetnek bajok, a szeretet minden nehézségen átsegít.

Ez a csodálatos érzés a szívünkben él. Néha ki is mutathatjuk egy öleléssel, csókkal, szavakkal is. De nem kell folyton emlegetni, beszélni róla, hiszen ha igazi a szeretetünk, megérzi az, akinek szól.

Az is nagyon jó érzés, ha bennünket szeretnek!
Mit gondolsz, hogy lehet ezt elérni?
Ugye, tudod, hogy elsősorban rajtunk múlik? [95]

Az előző oldalakon szóltunk a családról, a szeretetről, a családi ünnepekről.

Milyen fontos ünnepet ismersz még? ...

Most beszéljünk a legszebb ünnepéről, a karácsonyról, amelyet a *szeretet ünnepének* is nevezünk.

Mindannyian nagyon várjuk – és készülünk rá. Ezen a napon a családtagok és a jó barátok megajándékozzák egymást. Gondolom, te is érezted már: jobb adni, mint kapni! Beszéltünk arról is, nem az ajándék nagysága, értéke a fontos, hanem a szeretet, amivel adjuk.

A gyerekek azzal szerzik a legnagyobb örömet, ha saját kezűleg készített ajándékkal kedveskednek. Lehet rajzolni, festeni, verset mondani, dalt énekelni, ragasztani, varrni, barkácsolni.

Te kinek mit készítenél? ...

A szép csomagolásról se feledkezzünk meg! Színes papírral, szalaggal, apró díszekkel egy kevésbé szép dobozt is ünnepivé varázsolhatunk. Nézd csak ezeket a díszes csomagokat!

Ugye, mennyivel szebb, mintha csak úgy, csomagolás nélkül adnánk át. Érdemes megtanulnod szépen, ízlésesen csomagolni. Nem lesz könnyű, de neked van türelmed, igaz? [96]

A szeretet ünnepének főszereplője a karácsonyfa.
A fenyőfa ünneplőbe öltözik, hiszen ilyenkor
mi is a legszebb ruhánkat vesszük fel.

Készíthetsz különböző díszeket a fára. Néhány ötletet
látsz a rajzokon, ezeket önállóan, vagy kis segítséggel
magad is meg tudod csinálni.

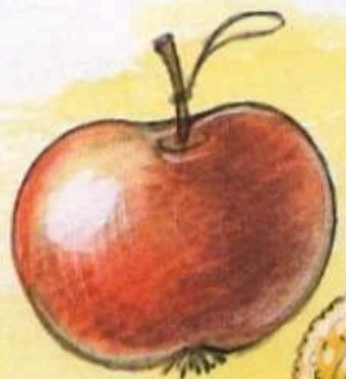
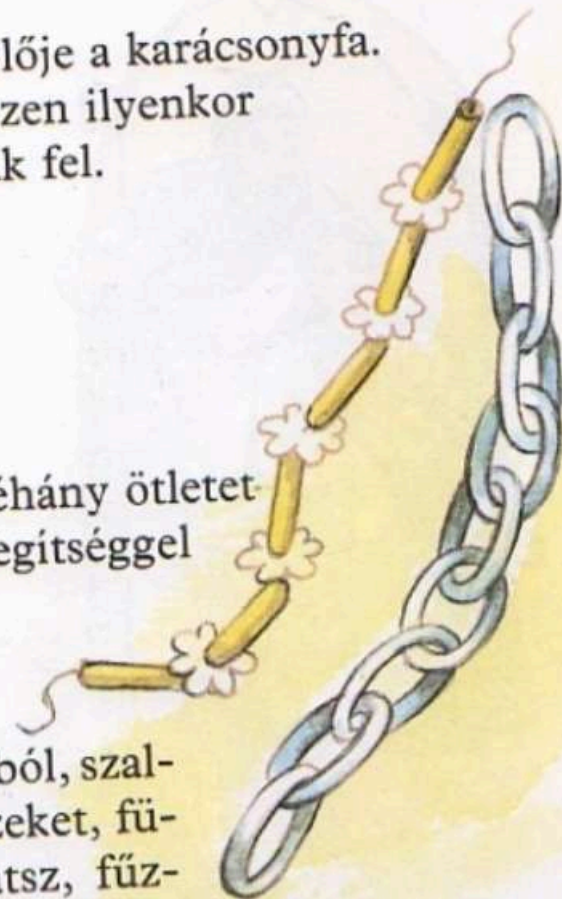
Színes papírból, mákgubóból, szal-
mából, vattából pompás díszeket, fű-
zéreket ragaszthatsz, varrhatsz, fűz-
hetsz. Ne feledd, az ollóval és a tűvel
óvatosan kell bánni!

Piros almával, dióval, szívecskék-
kel, csillagokkal is díszíthetjük a fát.

Jóval az ünnepek előtt el kell kezdeni a mun-
kát, hogy biztosan elkészüljünk karácsony es-
téjére. Készülődés közben is lehet nagyokat be-
szélgetni!

Törjük a fejünket! Milyen díszeket csinál-
junk? ... Tervezzük meg, gondoljuk ki, gyűjtsük
össze hozzá a szükséges anyagokat, és kezdődhet
a munka!

Nekünk lesz a legszebb karácsonyfánk! [97]

Az év legszebb ünnepe a karácsony. Valamikor réges-régen Betlehemben, ezen a napon született a kis Jézus. Őt ünnepeljük a szentestén.

Tudod-e, ki volt Jézus?

Mesélek róla, jó? ... Jézus Krisztus azért jött a világra, hogy az embereket megtanítsa a jóra, egymás szeretetére ... Az ő tiszteletére, emlékére díszítjük fel a karácsonyfát, gyújtjuk meg a gyertyákat.

Karácsonykor összegyűlik a család, mindenki ünneplőbe öltözik, az emberek szívét békesség tölti el, szeretettel ölelik át egymást. A fa alatt megfogják egymást kezét, és halkán karácsonyi dalokat énekelnek. Biztosan te is ismersz néhányat.

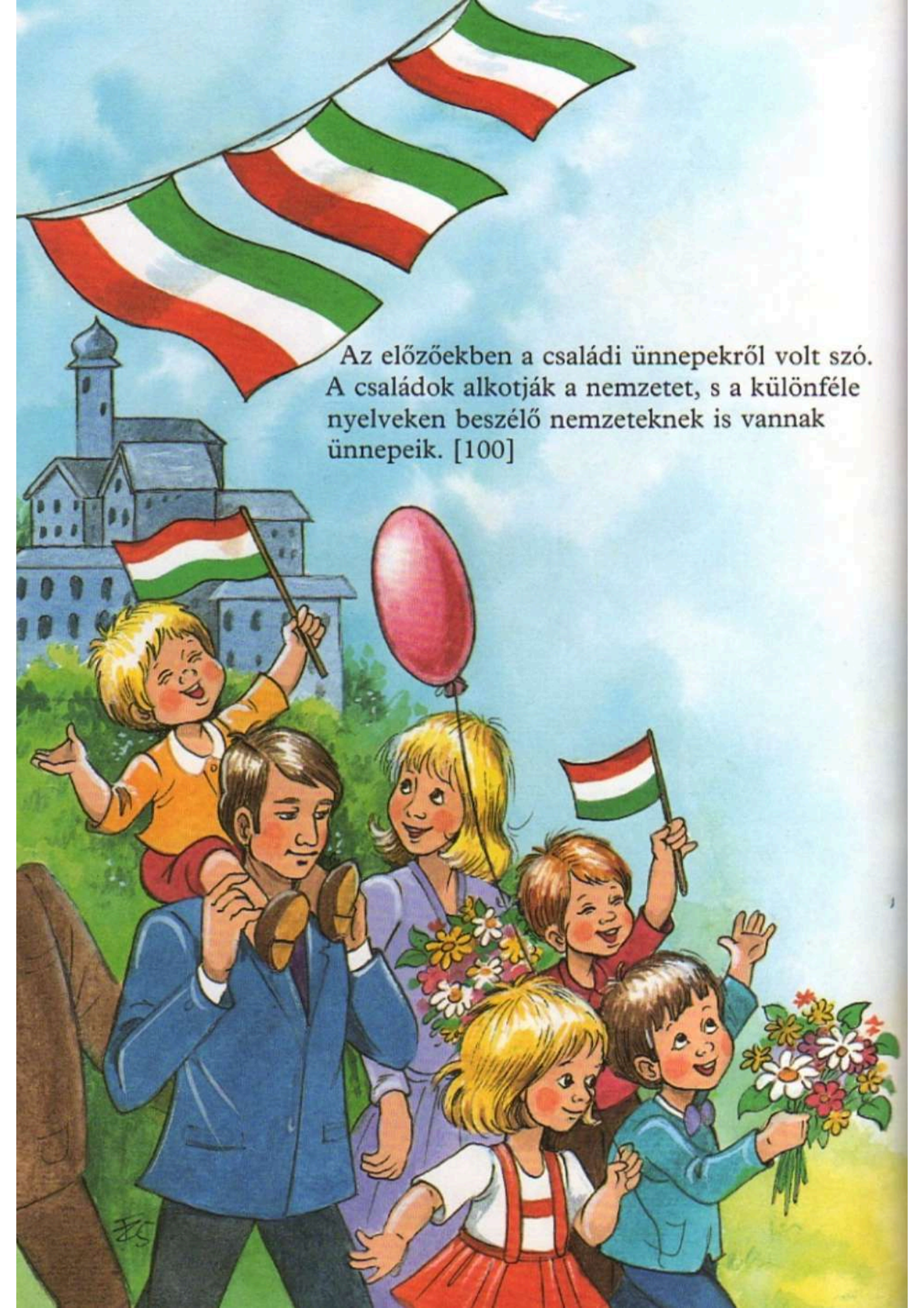
Később mindenki izgatottan bontogatja a csomagokat. Zizeg a papír, repül a szalag, az arcok kipirulnak.

De jó látni, hogy a mi ajándékainknak is örülnek! Csodálatosan szép ez az ünnep! A legjobb az lenne, ha az év minden napján így szeretnénk egymást!

Mi megpróbáljuk, jó?

Kívánjunk egymásnak

A colorful illustration of a family celebrating. In the background, three large Hungarian flags (red, white, and green horizontal stripes) fly against a blue sky with light clouds. Below them, a grey stone building with a blue domed tower is visible. In the foreground, a family of six is shown. A man in a blue suit is playing a pair of wooden clogs. A woman in a purple dress is holding a bouquet of yellow and white flowers. A young boy in an orange shirt is riding on the man's shoulders, holding a small Hungarian flag. A girl in a red dress is holding a large red balloon. A boy in a blue shirt is holding a small Hungarian flag and a bouquet of flowers. A girl in a red dress is holding a bouquet of flowers. The family is standing on a green lawn with a brown tree trunk on the left.

Az előzőekben a családi ünnepekről volt szó.
A családok alkotják a nemzetet, s a különféle
nyelveken beszélő nemzeteknek is vannak
ünnepeik. [100]

Mi magyarul beszélünk, Magyarországon élünk, sok-sok magyar család, magyar ember együtt a magyar nemzet. Nekünk is vannak *nemzeti ünnepeink*. Ilyenkor összegyűlik sok-sok ember, közösen ünnepelnek. Most két ünnepünkről beszélgesünk...

Tavasszal, március 15-én az 1848-as forradalomról és szabadságharcról emlékezünk. Mesélek róla...

Nyáron, augusztus 20-án van első királyunk, Szent István ünnepe. Az ő koronája Budapesten a Nemzeti Múzeumban látható. Ennek a koronának a képe díszíti a magyar címet.

Minden országnak van címere, zászlója, ezeket *nemzeti jelképeknek* nevezzük. A zászló színei a *nemzeti színek*. A mi zászlónk piros, fehér, zöld. Március 15-én az ünneplő magyarok ruhájukra nemzeti színű kokárdát tűznek. Láttál már ilyet, igaz? Majd mi is készítünk, jó?... [101]

Kata és mamája végére ért
a Beszélgetőkönyvnek,
éppen úgy, mint mi.

Én sajnálom, hogy vége!
És te? ...

Hasznos volt lapozgatni, nézegetni a képeket, sok érdekességről volt szó, sok fontos dolgot megtanultál.

Fogadjuk meg, ezután is gyakran beszélgetünk, máskor is kinyitjuk a könyvünket, bizonyára akad még olyan dolog, amit nem jegyeztél meg. Nem baj, hiszen ez a könyv mindig kéznél lesz, bármikor előveheted.

A Beszélgetőkönyv ugyan a kisgyerekeknek készült, de nem árt, ha a felnőttek is olvasgatják, mert igaz, ami igaz, ők sem viselkednek mindig illendően. Talán elfelejtették, amit kiskorukban tanultak, de az is lehet, hogy nekik nem volt *Beszélgetőkönyvük*.

Neked van! Ha vigyázol rá, akkor még felnőttkorodra is megmarad, s ha neked is lesznek gyerekeid, ennek a könyvnek a segítségével sok mindenre megtaníthatod őket. [102]

A könyvben szereplő gyerekek, nyuszik, mackók, cicák történeteiből sokat tanultál, igaz?

Hiszen te tudod, hogy más kárán tanul az okos!

Remélem, hogy a könyvünk végére érve te már rendes, illetendő gyerek lettél.

Elárulok valamit:

Én is sokat tanultam a *Beszélgetőkönyvből*! A legfontosabb:

JÓ VELED BESZÉLGETNI!

Ezután még gyakrabban tesszük.

Te is akarod?

Mielőtt becsuknánk a könyvet és felraknánk a polcra, találunk még benne egy ILLEMTÁRat.

Nézzük csak át, mit tanultunk eddig? Ha van még, amiről nem beszéltünk, ha eszedbe jut valami, amit érdemes megjegyezni, ha jártadban-keltedben találkozol újabb illetlenséggel vagy helytelen viselkedéssel, azt beírhatod az üres oldalakra. Ez lesz a mi saját illemtárunk!

Itt a vége, fuss el véle!

KÖSZÖNÖM A BESZÉLGETÉST! [103]

ILLEMTÁR

Nem illik toporzékolni, kiabálni, más szavába vágni!
S mennyivel szebb szó a kérem, mint az akarom!

A játékaid között is illik rendet tartani!

Minden lustálkodásnál többet ér a mozgás, a közös játék!

A tisztaság a betegség ellensége!

Rendben, szépen rakd el a ruháidat!
Este készítsd elő, amit másnap szeretnél felvenni!
Anya biztosan segít.

Te már tudod: csúfolódni sem illik!

Nem jó egyedül, barátok nélkül.
Legyenek barátaid, s élvezd a közös játék örömét!

Ne légy irigy és önző!

Táplálkozz egészségesen!
Ne légy falánk!... de válogatós se!

Egészséges, fehér fogakkal a nevetés is vidámabb.
Rendszeresen moss fogat!

Hisztizni nem illik! Még a fogorvosnál sem!

Aki kézzel-lábbal eszik, szürcsöl és csámcsog,
az malackodik...

Nem illik kézzel megfogdosni az ételt;
amit megfogtál, vedd ki és fogyaszd el!
Ne nyúlj kézzel a szádba!

Illik szépen megteríteni, az evőeszközöket helyesen használni! A kéz-
mosásról se feledkezzél meg!

A vendégeket illik szép ruhában fogadni, megkínálni őket, s okosan ját-
szani velük! Előttük nézd meg az ajándékot, amit kaptál, hadd örüljenek
veled! Ugye, megköszönted? Kikísérni sem felejtet el őket?

Vendégségbe is rendes ruhában menj,
s páratlan számú virágot vigyél!

Amikor ajándékot választasz, arra gondolj,
hogy az ünnepelt minek örülne!

Bemutakozásnál, kézfogásnál is illik egymás szemébe nézni!

Fiú a lánynak, fiatal az idősebbnek,
gyerek a felnőttnek előre köszön!
Visszaköszönni is illik!

Ne telefonálj korán reggel vagy késő este senkinek!
Beszélj röviden, s a bemutatkozásról se feledkezz meg!

Más levelét nem illik felbontani, abba belenézni!
A levéltitok megsértése nagy-nagy illetlenség!

Beszélgetés közben is nézz a társad szemébe!
Figyelj rá, s ne csak te beszélj!

Vigyázz az erdőre és a természetre!

Kirándulásra öltözz rétegesen!
Ennivalót, üdítőt és esőkabátot is vigyél magaddal!
Ne felejtse el: nem az a gomba a legfinomabb, amelyik a legszebb!

Félni semmitől sem kell, de az állatokra, a növényekre és a rovarokra vigyázni, azt igen!

Lelkiismeretesen gondozd a rád bízott állatokat!
Jó barátaid ők, de nem játékszerek.

Te is etesd télen a kismadarakat!

A virágok, a szobanövények is élőlények.
Te is törödsz velük? Öntözz eleget, de túlzásba ne vidd!

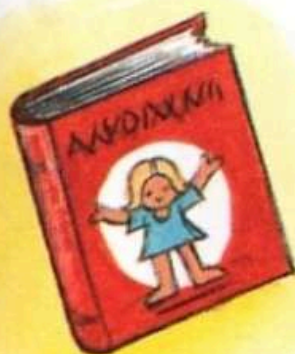
A strandon sem illik zavarni másokat!
Csak a kijelölt helyen fürödj!
Vigyázzunk egymásra és önmagunkra!

A gyógyuláshoz a gyógyszerek is hozzátartoznak:
okosan vedd be őket!

Zsebkendőbe köhögj, tüsszents!

Aki türelmes, az hamarabb gyógyul!
A könyv ilyenkor is jó barát! Vigyázz rá!
Ne legyen piszkos, számárfüles!

Amit kölcsönkértünk, azt illik mielőbb,
tisztán és rendesen visszaadni!

A játszótér mindenkié! Kényelmes ruhában, oda illő játékokkal
a jó levegőn, igazán remekül szórakozhatsz.
Más munkáját tönkretenni is illetlen dolog!

Vigyázz a cipődre, a ruhádra, és lehetőleg ne veszíts el semmit sem!

Ne bánts, inkább segítsd a kisebbet, a gyengébbet!

Az árulkodás és a hazugság egyaránt
csúnya dolog! Aki becsületes, az vállalja,
amit tett, s megpróbálja helyrehozni a hibát!

A közlekedési szabályok bennünket védenek.
Te is tartsd be őket!
A járdán sem illik zavarni senkit!

A járműveken az idősebbeknek és a kisgyermekes
szülőknek illik átadni a helyünket!
Ugye te is kapaszkodsz állás közben?

A tiszta lakásba ne vidd be az utca porát!
Töröld le a lábadat, öltözz át, és moss kezet!

A hisztiző és a duzzogó gyerek igazán nem szép látvány.
Te már tudod, hogy egyiket sem illik.

Jó dolog segíteni! Örömet szerezhetsz vele,
s több idő jut a közös játéokra, beszélgetésre!

Nyerni öröm, veszíteni tudni kell!
Felesleges elkeseredni, legközelebb biztosan másként lesz!

Csalni semmikor sem szabad!
Aki becsületes, annak ilyen eszébe sem jut!

Ügyesebb és okosabb lesz, aki az első sikertelenség után
többször is próbálkozik, mert türelmes!

Játék közben is remek dolog
egymásnak segíteni!

Jó volna, ha mindig,
minden ember segítene a másinak...

A családtagok, a rokonok összetartoznak.
Szeretetben és megértésben élnek, számíthatnak egymásra!

Ne felejtse el szüleid, testvéreid, rokonaid névnapját, születésnapját!
Köszöntse meg őket!

Gyönyörű ünnep az anyák napja. Készülj rá!

Tiszteld az időseket, a fiatalokat, akik jól tesznek, sokat dolgoznak, okosak és ügyesek..., kövesd példájukat!

Az őszinte szeretet a legszebb a világon!

Csodálatos dolog ajándékot kapni, de legjobb adni!
Jó látni más örömét...

Az általad szeretettel készített
– szépen becsomagolt – ajándék, értékesebb
minden boltban vásárolt drágaságnál!

Bármilyen ünnep akkor lesz igazán szép,
ha ünneplőbe öltöztetted a szívedet is!

A TE ILLEMTÁRAD

A series of horizontal lines for writing, starting from the top right and extending down the page.

ISBN 963 9291 49 8

Urbis Könyvkiadó, Budapest
A kiadásért felel a kiadó igazgatója
Műszaki vezető: Jordán Gusztáv
Nyomta és kötötte az Alföldi Nyomda Rt., Debrecen
Felelős vezető: György Géza vezérigazgató

ISBN 963 9291 49 8

9 789639 291492

169338

Egyesületi Eladási ár
-1675 Ft

Rendhagyó ez a képeskönyv. Füzessy Zsuzsa ezúttal is a tőle megszokott ötletes és elragadó bájjal megrajzolt állatfigurákat varázsolja elénk. Mindezt azért, hogy a gyerekek szórakozva sajátíthassák el azokat az illemszabályokat, az emberek közti viszonyban elengedhetetlen ismereteket, amelyeket kisgyermekkorban kell megtanulni ahhoz, hogy később természetes módon élni tudjunk velük. A könyv lapozgatása igazi élvezet felnőttek, gyerekek egyaránt.